

Кылым карыткан гезиттин тарыхый миссиясы, саясий мааниси, коомдук ролу, маданий жана идеологиялык озуйпасы бар

(3-бетте)

(4-бетте)

Жангарач бийдин чепкени

(5-бетте)

Жалпы улуттук гезит

Кыргыз Туусу

1924-жылы 7-ноябрда негизделген. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин басылмасы № 40 (24910) 2025-жылдын 6-июну

Президент Садыр Жапаров менен Татарстандын башчысы Рустам Миннихановдун жолугушуусу

Президент Садыр Жапаров кечээ 5-июнда, Чолпон-Ата шаарында Россия Федерациясынын Татарстан Республикасынын Башчысы Рустам Минниханов менен жолугушту. Татарстандын башчысы Ак илбирсти жана анын экосистемаларын сактоо программасынын жетектөөчү комитетинин IX жыйынына катышуу үчүн келген.

Жолугушууда Кыргызстан менен Татарстандын ортосундагы экономикалык, экологиялык жана маданий-гуманитардык чөйрөлөрдө кызматташууну тереңдетүү маселелери талкууланды.

Биргелешкен долбоорлорду жүзөгө ашырууга, өнөр жай кооперациясын өнүктүрүүгө, туристтик байланыштарды бекемдөөгө, ошондой эле курчап турган чөйрөнү коргоо жана түрк элдеринин символу болгон ак илбирсти сактоо жаатында өз ара аракеттенүүгө өзгөчө көңүл бурулду.

Садыр Жапаров Рустам Миннихановду жылуу кабыл алып, Кыргызстан менен Татарстандын кызматташтыгы кыргыз-орус стратегиялык өнөктөштүгүнүн духунда динамикалуу өнүгүп, чыңдалып жатканын белгиледи.

(Уландысы 2-бетте)

«Кыргыз Туусу»

гезитине чыккан макалалар, күндөлүк жаңылыктар, видеолор, жарнамалык материалдар менен

«kyrgyztuusu.kg» сайтынан жана

тармактарынан тааныша аласыздар.

«Кыргыз Туусу»

гезитине жазылдыңызбы?..

Учурда «Кыргыз Туусу» гезитине 2025-жылдын II жарым жылдыгына жазылуу «Кыргызпочтасы» мамлекеттик ишканасынын бардык почта түйүндөрүндө жүргүзүлүп жатат.

Жазылуунун баасы почта кызматын кошкондо 6 айга:

– которуу жолу менен 2071 сом 86 тыйын; – накталай төлөө жолу менен 2071 сом 86 тыйын.

Индекс: 68416

● Президенттин иш күнгөлүгү

Президент Садыр Жапаров менен Татарстандын башчысы Рустам Миннихановдун жолугушуусу

(Башталышы 1-бетте)

Мамлекет башчысы Кыргызстан жаратылышты, курчап турган чөйрөнү коргоо, климаттын туруктуулугу жана биологиялык ар түрдүүлүктү сактоо маселелерине өзгөчө маани берерин, бул багытта Татарстан менен биргелешкен экологиялык жана илимий долбоорлорду ишке ашыруу эки тарапка тең пайдалуу экенин билдирди. Рустам Минниханов айтылган демилгелерди колдоорун айтып, экология, климаттын туруктуулугу жана биологиялык ар түрдүүлүктү өнүктүрүү жаатында кызматташууну мындан ары тереңдетүү зарылдыгын белгиледи.

Рустам Минниханов ошондой эле Кыргызстан менен Татарстандын ортосундагы эки тараптуу

байланыштарды чыңдоого өзгөчө көңүл бурду. Сүйлөшүүнүн жүрүшүндө ал экономикалык, маданий жана илимий өнөктөштүктү кеңейтүүгө кызыкдар экенин билдирип, биргелешкен бизнес миссияларды ачуунун, санариптик долбоорлорду жана билим берүү демилгелерин ишке ашыруунун маанилүүлүгүн баса белгиледи. Мындан тышкары, Татарстандын башчысы Кыргызстандын жарандарынын келүүсү жана иштөөсү үчүн жагымдуу шарттарды түзүүгө салым кошууга даярдыгын белгиледи.

Жолугушуу эки жактуу кызматташтыкты өнүктүрүүгө жана кыргыз-орус өз ара аракеттенүүсүнүн алкагында аймактар аралык байланыштарды тереңдетүүгө изги маанай түзмөкчү.

Өнүгүүнүн улуттук программасы

Президент Садыр Жапаров “2030-жылга чейин Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн улуттук программасы жөнүндө” жарлыкка кол койду.

Ага ылайык, 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн улуттук программасы бекитилди. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине алты айлык мөөнөттө 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн улуттук программасын ишке ашыруу боюнча иш-чаралар планын кабыл алуу, ушул Жарлыктан келип чыгуучу тиешелүү чараларды көрүү тапшырылды.

Ошондой эле, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине, сот бийлигинин органдарына, мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына өздөрүнүн стратегиялык документтерин (концепцияларын, стратегияларын, программаларын) жана иш-чаралар пландарын 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн улуттук программасына ылайык келтирүү сунушталды.

● Жумушчу сапары

КМШ өкмөт башчыларынын Тажикстандагы жыйыны

Министрлер Кабинетинин төрагасы Адылбек Касымалиев Душанбе шаарына (Тажикстан Республикасы) болгон жумуш сапарынын алкагында Көз карандысыз Мамлекеттер Шериктештигинин (КМШ) өкмөттөрүнүн башчыларынын кеңешинин кеңейтилген курамдагы жыйынына катышты.

Өз сөзүндө Министрлер Кабинетинин төрагасы Адылбек Касымалиев, КМШга мүчө өлкөлөр конструктивдүү мамлекеттер аралык мамилелерди сактоого, ишеним жана өз ара урматтоо атмосферасын түзүүгө салым кошуп жатканын билдирди.

“Бул контекстте үстүбүздөгү жылы кол коюлган Кыргызстан менен Тажикстандын ортосундагы мамлекеттик чек аралары жөнүндө Келишимдин, ошондой эле Кыргызстан, Тажикстан жана Өзбекстандын чек араларынын тогошкон чекити жөнүндө үч тараптуу Келишимдин тарыхый маанисин белгилеп кетким келет. Албетте, бул документтер ишенимди жана коопсуздукту бекемдеп гана тим болбостон, Борбор Азия чөлкөмүнүн жана бүткүл Шериктештиктин кызматташуусу жана социалдык-экономикалык өнүгүүсү үчүн жаңы багыттарды ачат”, — деди Адылбек Касымалиев.

КМШга мүчө мамлекеттердин өкмөт башчылары Шериктештик мейкиндигинде өз ара кызматташуунун натыйжалуулугун жогорулаткан негизги экономикалык көрсөткүчтөргө кайрылышты. Анда социалдык-экономикалык кырдаалдын оң динамикасы байкалып, өткөн жылдын аягында дүйнөлүк ички дүң продуктта (ИДП) КМШга мүчө өлкөлөрүнүн ИДПсы 4,4%ды түзүп, жалпы көлөмдүн өсүшүнөн кабар берген.

Ал эми, Кыргызстан менен КМШга мүчө мамлекеттердин ортосундагы өз ара сооданын деңгээли өткөн жылы 10%га өсүп, жалпы соода жүгүртүүнүн 37,4%ын, анын ичинде экспорт 48,2%ды, импорт 34%ды түздү. Бул көрсөткүч быйыл да сакталууда.

“Шериктештикке кирген өлкөлөрдүн негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү, экономиканын өсүү темпи, калктын бакубаттуулугунун деңгээлинин жогорулашы жана ички рыноктордун мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейиши Шериктештик өнүгүүнүн жигердүү баскычында, ишкердик жогорулап, өз ара пайдалуу кызматташуу мейкиндиги түзүлүп жаткандыгын айгинелейт. Буга байланыштуу Кыргызстан энергетика, логистика, курулуш, айыл чарба, санариптик экономика жана “жашыл” технологиялар боюнча биргелешкен долбоорлорду активдештирүүгө даяр”, — деди Адылбек Касымалиев.

КМШга мүчө мамлекеттердин өкмөт башчылары бул жолку отурумда жалпысынан өлкөлөр ортосундагы кызматташтыктын ар кандай тармактарын камтыган маселелерди карашты, ондон ашуун документтерге кол коюлду. Кеңеш тарабынан бүгүнкү чечимдердин каралышы жана кабыл алынышы Шериктештиктин жарандарынын турмуш деңгээлин жана бакубаттуулугун жогорулатуу, экономиканы туруктуу өнүктүрүү үчүн жагымдуу шарттарды түзүүгө багытталаарына ишенээрин билдиришти.

Кыргыз-тажик соода алакасы өнүгөт

Иш сапардын алкагында Министрлер Кабинетинин төрагасы Адылбек Касымалиев Тажикстандын президенти Эмомали Рахмон жана премьер-министри Кохир Расулзода менен жолукту.

Өкмөт башчылары Кыргыз Республикасынын президенти Садыр Жапаров жана Тажикстан Республикасынын президенти Эмомали Рахмондун буга чейинки жолугушууларында жетишилген макулдашуулардын ишке ашырылышынын жүрүшү жана алдыдагы кыргыз-тажик кызматташтыгынын күн тартибине киргизилген бир катар актуалдуу маселелерди талкуулашты.

Мындан тышкары тараптар Кыргызстан менен Тажикстандын ортосундагы соода жүгүртүүнүн көлөмүн жогорулатуу жана авиа каттамдар боюнча маселелерди сүйлөшүп, бул тармактар эки элдин ортосундагы туризмди, бизнести жана маданий алакаларды өнүктүрүү үчүн кошумча стимул болоорун билдиришти.

Жолугушуунун соңунда Кыргызстандын Министрлер Кабинетинин төрагасы Адылбек Касымалиев менен Тажикстандын премьер-министри Кохир Расулзода эки тараптуу мамилелерди чыңдоонун маанилүү доору башталганын, өлкөлөрдүн ортосундагы саясий, экономикалык жана маданий кызматташтык тереңдээрине ишенээрин билдиришип, эки мамлекеттин элин алдыдагы Курман айт майрамы менен куттукташты.

Уңгу жолго арналган форум

Нарын шаарында “Улуттук дем – дүйнөлүк бийиктик” доктринасына арналган биринчи форум өтүп, ага Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик катчысы Марат Иманкулов катышты.

Мамлекеттик катчы өз сөзүндө Кыргызстандын бай тарыхын, мамлекеттүүлүккө салым кошкон көрүнүктүү инсандардын эмгегин атап өтүп, мамлекеттин өнүгүүсүн, акыркы жылдардагы экономикалык өсүштү жана мекендин бүтүндүгүн, тынчтыгын сактоо үчүн армиянын коргоо жөндөмдүүлүгү чыңдалып жатканын белгиледи.

Ал ошондой эле таалим-тарбия жана билим берүү чөйрөлөрү көңүл чордонунда экендигин жана президент Садыр Жапаровдун ырааттуу саясаты аркылуу Кыргызстан эли биримдикте, ынтымакта өнүгүүгө карай багыт алып жатканын баса көрсөттү. Марат Иманкулов жазуучуларга кайрылып, агартуучулук ишмердүүлүгүнүн маанилүүлүгүн белгиледи, элибиздин мекенге болгон сүйүүсүн жана улуттук түпкүлүгүн таанып-билүүсүн күчөтүү максатында “Менин Кыргызстаным” аттуу китеп жазууну сунуштады.

Форумда салттуулук менен модернизациянын айкалышына, ошондой эле президенттик «Улуттук дем – дүйнөлүк бийиктик» доктринасынын маанилүүлүгүнө өзгөчө көңүл бурулду. Катышуучулар өлкөнүн туруктуу өнүгүүсү руханий негиздер, коомдун биримдиги жана жарандардын жоопкерчилиги сакталган шартта гана мүмкүн экенин баса белгилешти.

Кыргызстандын Улуттук күнү 6-июнга белгиленди

Японияга ЭКСПО-2025 дүйнөлүк көргөзмөсүнө байланыштуу сапарынын алкагында Министрлер Кабинетинин төрагасынын орун басары Эдил Байсалов Япониянын Министрлер Кабинетинин башкы катчысы Ёсимаса Хаяси менен жолукту.

Тараптар саясий диалог, экономикалык кызматташтык, инфраструктура жана гуманитардык долбоорлор тууралуу сүйлөшүштү. Ал эми JICA уюмунун улук вице-президенти Сачико менен билим берүү, саламаттыкты сактоо жана кадрларды даярдоо жаатындагы кызматташууну талкуулады. Ошондой эле Эдил Байсалов Осака шаарында өтүүчү Кыргызстандын Улуттук күнүнө арналган иш-чараларга даярдыктарга көңүл бурду.

Бүткүл дүйнөлүк ЭКСПО-2025 көргөзмөсү 13-апрелден 13-октябрга чейин Осакада өтүүдө. Көргөзмөнүн урааны — «Биздин жашообуз үчүн келечек коомду долбоорлоо». Кыргызстандын Улуттук күнү 6-июнга белгиленип, маданий жана ишкердик иш-чаралар менен коштолот.

Сыргак ЭСЕНБЕК

Кылым карыткан гезиттин тарыхый миссиясы, саясий мааниси, коомдук ролу, маданий жана идеологиялык озуйпасы бар

XX кылымдын башында калыбына келген азыркы кыргыз мамлекетинин улуттук төл гезити «Кыргыз Туусу» мамлекеттик басылма жана маалымат булагы катары өз функциясын аткарууда. Туура, бир кезде гезит түкүлжүрөп, шайы ооп, бийликтин керек учурда гана колдонгон куралы, кереги жокто унутта калып келген.

“Кыргыз Туусу” жалпы улуттук гезит деген статусуна шайкеш болууга тийиш. Гезит улуттун интеллектуалдык потенциалын жана жаратман энергиясын мобилизациялоого тийиш. Дал ушул максатта “Кыргыз Туусу” стратегиялык мааниге ээ маселелер, талылуу проблемалар боюнча талкууларды уюштуруп, объективдүү талдоолорду жүргүзүп, социалдык-экономикалык өнүгүүнүн актуалдуу маселелери боюнча сунуштарды берип, татыктуу салым кошууга умтулган жигердүү гезит.

Маселен, “Кыргыз Туусу” гезити “Кыргыз жараны” концепциясын ишке ашыруу, улуттук нарк, улуттук жаңы элитаны калыптандыруу, айыл чарба кооперативдерин уюштуруу сыяктуу үлкөн маселелер боюнча конференцияларды өткөрдү. Медиа мейкиндикте кеп маданияты тууралуу республикалык иш-чараны Мамлекеттик тил жана тил саясаты боюнча улуттук комиссия менен биргеликте уюштурду. Медиада сүйлөө жана жазуу маданияты жөнүндө методикалык колдонмо китепти даярдап жатат. Президентке караштуу мамлекеттик башкаруу академиясы менен чогуу мамлекеттик жана муниципалдык кызматкерлердин маданияты жана сүйлөө, жазуу маданияты боюнча семинарларды, сабактарды уюштуруу пландаштырылды. Эмгек адамынын кадырын, жумушчу кесиптердин баркын көтөрүүгө арналган форумду Министрлер Кабинетинин колдоосу алдында Агартуу министрлиги менен бирге өткөрүүнү болжоодо.

“Кыргыз Туусу” улут лидери Садыр Жапаровдун Кыргызстандын эл аралык деңгээлдеги демилгелерин утурлай, дүйнөлүк масштабдагы иш-чараларды өткөрүү боюнча идеяларды сунуштоодо. Гезит коллективдүү пропагандист гана эмес, коллективдүү уюштуруучу, маалымат булагы гана эмес, жаратман демилгелердин ээси, позитивдүү окуялардын очогу болмогу абзел.

Кылым карыткан гезиттин тарыхый миссиясы, саясий мааниси, коомдук ролу, маданий жана идеологиялык озуйпасы бар. Кыргыз Республикасынын жетекчилиги чындап ишке ашырып жаткан жана жаңы баштала турган мега долбоорлорду, мыйзамдуулукту бекемдөө ишин, коррупцияга каршы күрөштү, “Ынтымак Ордонун” өлкөбүздүн социалдык-экономикалык өнүгүүсүнө жана коопсуздугун бекемдөөгө, эл аралык аброюн арттырууга багытталган саясатын маалыматтык камсыздоо жана идеологиялык жактан коштоо биздин гезиттин башкы милдеттеринин бири.

Маалымат коопсуздугу жана маалыматтык суверенитет, өлкөнүн социалдык-экономикалык өнүгүүсүн саясий-идеологиялык жактан камсыздоо, коомдук пикир үчүн айыгышкан күрөш сыяктуу проблемалар мамлекеттик медиа ресурстарынын, анын ичинде «Кыргыз Туусунун» ролун жогорулатуу, таасирин арттыруу жана кудуретин күчөтүү маселесин ого бетер актуалдаштырды.

“Цивилизацияга кошулабыз деп саркынды канализацияга кошулуп албайлы”, – деп жарыктык Муктар Шаханов айткандай, терс кайрык үгүттөөлөргө, кесепети арбын идеологиялык таасирлерге коом кубаттуу мамлекеттик маалымат булактарынын жардамы менен гана туруштук берип, чакырыктарга татыктуу жооп кайтара алат. Буга тарыхый тажрыйба, учурда күч алган гибридик кармаштар айкын далил. Өлкө жетекчилиги муну мыкты билет жана ар тараптан колдоо көрсөтүп келет.

Жакында Министрлер Кабинетинин төрагасы мамлекеттик гезиттерге ургаалдуу жазылуу өнөктүгүн уюштуруу тууралуу атайы чечим кабыл алды. Мамлекеттик гезиттерге жазылууну уюштуруу боюнча Кабинеттин башчысы Адылбек Касымалиевдин тескемеси (22.04. 2025. № 327-т) тиешелүү кызмат адамдары, мамлекеттик жана муниципалдык органдар тарабынан кынтыксыз аткарыла турганына ишеничибиз бекем.

Алмаз КУЛМАТОВ,
«Кыргыз Туусу» гезитинин башкы редактору

Куттуктоо

Ак илбирс мамлекетибиздин СИМВОЛУ

Министрлер Кабинетинин төрагасы Адылбек Касымалиев өлкөнүн экологдорун кесиптик майрамы – Кыргыз Республикасынын айлана-чөйрөнү коргоо күнү (5-июнь) менен куттуктады.

“Урматтуу экологдор!”

Сиздерди экологдор күнү жана Бүткүл дүйнөлүк айлана-чөйрөнү коргоо күнү менен чын дилимден куттуктайм. Бул күн айлана-чөйрөнү коргоо адистеринин гана кесиптик майрамы эмес. Мен бүгүн табиятка аяр мамиле жасап, аны сактап жана абалын жакшыртууга аракетин аябаган бардык мекендештерибизди куттуктайм.

Азыркы күндө экология жана айлана-чөйрөнү коргоо маселелери дүйнөлүк цивилизациянын абалын аныктап, ар бир өлкөнүн калкынын жашоо деңгээлинен тартып эл аралык мамилелердеги геосаясатка чейин таасирин тийгизип келет.

Өнүгүүнүн чеги бар экендигин бир убакта түгөнбөс болуп көрүнгөн көмүрдүн, нефтинин жана башка кен байлыктары да түгөнө турганын, планетанын жалпы температурасы жылдан жылда жогорулаганын изилдеген окумуштуулардын тыянактарынан улам дүйнөлүк коомчулуктун аң-сезиминде олуттуу өзгөрүүлөр пайда болуп, табият үчүн күрөш саясий кыймылга да айланды.

Кыргызстан жалпысынан экология боюнча абалы жакшы өлкөлөрдүн катарына кирет жана уникалдуу тоо экосистемалары, суу ресурстары жана биологиялык ар түрдүүлүгү менен айырмаланып турат. Асман тиреген тоолордогу мөңгүлөр, мөлтүр кашка суусу бар булактар, сайларга толуп аккан дарыялар, касиеттүү Ысык-Көл, карагай, арча, кайың толгон токойлор элибиздин керемет байлыгы.

Ата-бабаларыбыз бизге мурас калтырган Мекенибизди, анын керемет табиятын сактап кийинки муундарга калтыруу максатында дүйнөлүк экологиялык коркунучтардын алдын алып, бөгөт коюу үчүн аракеттер болуп жатат. Негизги стратегиялык документтер – Кыргыз Республикасында көмүрктүн нейтралдуулугуна жетишүү боюнча Концепция жана Улуттук адаптациялык план иштелип чыкты, өлкөнүн климаттык артыкчылыктарын чагылдырган үчүнчү Улуттук деңгээлде аныкталуучу салым (3.0-УДАС) иштелип чыгууда.

Кыргыз Республикасынын сунушу менен БУУнун Башкы Ассамблеясы Тоолорду өнүктүрүү боюнча беш жылдык аракеттерди 2023-2027-жылдарга глобалдык демилгесин кабыл алган. Бул Эл аралык тоолорду туруктуу өнүктүрүү жылынын (2022) уландысы болуп саналат жана тоо экосистемаларынын талуу жерлерине жана тоолуу өлкөлөрдүн уникалдуу чакырыктарына көңүл бурууга багытталган.

Кыргызстанда ак илбирсти сактоо боюнча активдүү иштер жүрүп жатат. Ал Тянь-Шандын жана Памирдин бийик тоолуу аймактарында жаратылыштын күчү менен кооздугунун символу гана эмес, Кыргызстандын жаратылыш мурастарынын маанилүү бөлүгү. Ак илбирс расмий түрдө Кыргыз Республикасынын мамлекеттик символу катары таанылды.

2022-жылдан бери ишке ашырылып келе жаткан «Жашыл Мурас» улуттук кампаниясы жигердүү жайылтылып, анын алкагында республика боюнча жыл сайын 7-8 миллиондон ашык дарак жана бадал түрлөрүнүн көчөттөрү отургузулууда.

Пластикалык булганууга каршы күрөшүү азыр күн тартибинде турат. Борбордук Азиянын бермети жана биздин республиканын негизги туристтик байлыгы болгон уникалдуу Ысык-Көлдү сактап калуу максатында жана анын булганышын алдын алуу боюнча интенсивдүү иш-чаралар жүргүзүлүүдө. Президент Садыр Жапаровдун тапшырмасы менен Ысык-Көлгө чөккөн калдыктар, анын ичинде пластикалык заттар тазаланууда.

Урматтуу кыргызстандыктар!

Дагы бир жолу экология тармагынын кызматкерлерин жана ардагерлерин кесиптик майрамы менен куттуктайм. Сиздердин жигердүү аракеттердин натыйжасында өлкөбүздүн экологиясында олуттуу оң жылыштар болуп, бул ишке республиканын жарандары толугу менен мобилизацияланышы зарыл. Таза аба, таза суу, ден соолукка зыян келтирбеген тамак-аш, мол түшүм бере турган талаалар, жайкалган жайлоолор биздин өмүрүбүздүн, бакубат турмушубуздун себепкери экенин ар бир мекендешибиз түшүнөт.

Бардыгыңыздарга бакубатчылык, чың ден соолук, ишиңиздерде ийгиликтерди жана биздин өлкөбүздүн кайталангыс жаратылыш байлыгын коргоо боюнча бардык пландагыбыз ишке ашуусун каалайм.

Айлана-чөйрөнү коргоого татыктуу салым кошуп, өмүрүн ушул асыл ишке арнаган адамдарга чын дилимден ыраазычылык билдирем”.

Кайдыгерликпи же жоопкерсиздикпи?..

Ээр токумдай жерди эки ай асфальттайбы?

...Дүрр деди. Жер “дүрр” этип титирегендей болуп, биздин редакция отурган имараттын терезелери бир топко калдырап барып басылды. Баарыбыз коридорго чыгыппыз го, “Жер титиреген жок. Бу турган музейдин берки капталында атайын техникалар иштеп жатат. Сыйгы, эски асфальтын сыйрып, кайрадан асфальттаганы жатат окшойт”, – деди сырттан кирип келаткан жооптуу катчы.

Андан бери бир топ убакыт өттү. Күндө 2-3 маал “дүрр” этип добуш чыгып, терезелер шалдырап-калдырап, жер титирегендей болуп, атайын техника иштеп баштайт. Сөздүн кыскасы, Г.Айтиев атындагы көркөм сүрөт музейинин түндүк ыптасындагы эшик-төрдөй жер асфальт басууга даярдалып бүтпөй койду.

Кошуна Кытайда бир саатта 750 метр жерди асфальт басууга даярдап да, асфальттап да кетишет экен. Алардагы бардык ылдамдык трассалары акыркы 20 жылда курулуп, бир жылда эле (2019-жылдын аягынан 2020-жылдын аягына чейин) 185 600 жаңы жол бүткөрүлүптүр. 2022-жылга карата Кытайда автомобиль жолдорунун узундугу 5,35 млн. километрге жетиптир.

А бизде минтип эшик төрдөй жерди асфальт басууга жарым ай даярдап жатабыз. Буга эмне деш керектигин да билбейсиң.

Албетте, анда иштеп жаткан карапайым жумушчуда эмне күнөө?! Кеп ишти уюштура албаган жетекчилердин кайдыгерлигинде, жоопкерсиздигинде чек жок экени көрүнүп турат. Буюрса, эрте-кечпи бу алакандай тилкенин асфальтын сыйрып, кайра асфальттаганга канча каражат кеткенин да тактап беребиз.

Олчойгон акча бөлүнгөн үчүн иш жасаган түр көрсөтүп, жарым айдан бери жай кыймылдап, элдин да тынчын алып, имараттардын да пайдубалына доо кетирип, жоопкерсиздиктин чыныгы үлгүсү болуп жатпайбы.

Кайра-кайра асфальттагандай акчабыз көппү?

Бытыр эле Москва көчөсүнүн Некрасов-Кулиевден ылдый жагын асфальттап жаткандай болду эле, быйыл мына ошол бытыр басылган асфальтты сыйрып салып, кайра асфальттаганы жатышат. Шаардыктардын соцтармактарда тараткан маалыматтарына караганда, шаардын башка аймактарында да бытыркы басылган асфальтты сыйрып салып, кайрадан асфальттаганы жаткан фактылар бар окшойт.

Ойлоп отуруп, акыл жетпейт. Бир жылга жетпей, бытыр асфальттаган жолго кайра асфальт баскандай Кыргызстан байманасы ташыган мамлекетпи? Мындай башаламандыктар, өзүм билемдиктер, жоопкерсиздиктер качан токтойт?!!

Аялдамага аярласак...

Кытайдан келген автобустардын шаар жолдоруна кое берилиши менен

5-июнь, саат 13.40тагы көрүнүш

аялдамалар да кеңейтيله баштады эле, былтыр күздө башталган иш ошону менен токтоп калды. Дээрлик баары чала бүткөн калыбында. Айрым аялдамалар асфальтталган да эмес. Чаңы сапырылып жатат. Кээ бирлери жарым-жартылай бүтүп келип, кай жеринен токтоп калса, ошол бойдон калган.

Илгери Бишкекте шаардыктар тарабынан шайланган Борис Силаев деген мэр болгон. Ошол киши аялдамаларды ижарага берип жаңылык киргизген.

Ырас, шаардын бюджетинде аялдамаларды толугу менен бүтүрүп, алда немедей жасаганга акчасы жокпу, анда аны 10-20 жылга ижарага берүүгө эмнеге болбосун. Аялдамаларды алгандар анын бир бурчуна бизнесин уюштуруп, аялдаманын тегерек-четинин тазалыгына да жооп бермек.

Аа-уу, тротуар кайда?

Кошуна Кытай миллиондогон чакырым жол куруп жатканда, шаардын көп көчөлөрүндө тротуарлар жок. Некрасов-Кулиев көчөсүнүн темир жолдон өтүп, Москва көчөсүнө чейинки бөлүгүндө көп жылдан бери тротуар жок. Май куючу жай тротуар өтүүчү тилкеге чыгып алган.

Садырбаев көчөсүнүн Түштүк Магистраль көчөсүнөн Чоң-Арык айылына чейинки бөлүктө да тротуар жок. Бүгүн мэрия Айтматов көчөсүндөгү тротуарды кеңейтебиз деп Киргизия-1 айылынын тургундары менен конфликтке барып жатат. Садырбаев көчөсү да мамлекеттик резиденцияга кеткен чоң трасса. Анда неге биз Садырбаев көчөсүнө тротуар курууну ойлобойбуз, дегеле эмнеге бул көчөгө Айтматов проспектинде альтернативалуу жол катары мамиле кылбайбыз.

Дегенибиз, Садырбаев көчөсүнүн боюна ар кандай курулуштар түшүп, сыйгы шаардык архитектура ал курулуштарга жашыл жарык берип жаткандай. А биз каалайбызбы, же жокпу, Садырбаев

көчөсү Айтматов проспектинде альтернативалуу жол катары эртең эле көчөнү кеңейтип, демек, бүгүн уруксат берип жаткан курулуштарды буздурууга туура келет. Андай болгондо, бир башынан куруп, бир башынан бузбай, курулуштарга уруксат бербей эле койсо болбойбу дейсиң да.

Тротуар демекчи, ал Аалы Токомбаев проспектинде да жок. Шаардыктар жоктон жол таап басканга аргасыз, айрым учурда трассага чыкканга туура келет. Башка жол жок. Шаардык архитектура көп кабаттуу үйлөрдү пландап, үй курууга уруксат берип жатканда, эмнени ойлогону түшүнүксүз.

Ичүүчү сууга машина жууп, жуунуп...

Эми ичүүчү суу тууралуу. Айбек Жунушалиев мэр болуп келгени ичүүчү суу менен огород сугарганга тыюу салып, олчойгон штрафтар менен тыйып жатат. Натыйжада жаңы конуштарда жашагандар огородго помидор, бадыраң айдаганды койдук.

Мэрия дрон менен тартып, огородун сугаргандарга 7-10 миң сом айып пул салып жатыптыр деген эле имиштер. “Антип мэрияга жаман-жакшы көрүнүп, 7-10 миң сом төлөгөнчө, ошончо сомго бадыраң, помидор алып алганыбыз жакшы эмеспи, сугарып, чөбүн отоп, убара да болбойбуз” дешет балдарыбыз. Бир эсе балдардын айтканы да туура, ичүүчү сууга убал.

Жүздөгөн шаардыктар ичүүчү сууга жетпей отурса, а биз огород сугарып жатсак, түпкүлүгү туура эмес. А бирок, мында карапайым шаардыктардын күнөөсү эмне? Эмне үчүн мэрия шаарды агын суу менен камсыз кылган эмес да, эмне үчүн ичүүчү суу менен сугарсаң, штраф салам деп

коркутат? Эгер, ырас агын суу менен камсыз кыла албайбы, анда шаардыктардын алакандай огородун эмне менен сугарат бул маселени чечиш керек болчу. Тилекке каршы, аны ойлогон шаардык жетекчи жок, “бузам, штраф салам” дегендер. “Жашыл мурас” программасы бар. Шаарды көрктөндүрүп, бак-дарактар өсүш керек. Аларды кантип сугарабыз.

Шаарда жүздөгөн мончолор, сауналар, бассейндер, унаа жуучу жайлар бар. Каалайбызбы же жокпу, булар деле ичүүчү суу менен унаа жууп, мончого, саунага деле, бассейнге деле ичүүчү суу пайдаланылып жатат.

Бир күндө канчалаган тонна суулар унааларды жууганга кетип жатат? Дене боюн титирейт. Мынча көп ысырап болгон суунун убалы жокпу. Тал-теректи сугарсаң көгөрөт, өсөт, көмүр кычкыл газын жутуп алып, кычкылтек бөлүп чыгарат. А 4-5 тонна ичүүчү сууга жуунган унаа газ чыгарып, баарыбызды уулап жатпайбы.

Шаарда 1 миллиондон ашуун киши жашайт. Жума сайын мончого барат. Күн сайын душка жуунат. Айрым бассейни барлар ар жумада 50-60 тонна ичүүчү суу пайдаланат.

Демек, мэрия калыс карап, ырас шаардыктарга ичүүчү суу менен огород сугарганга уруксат бербей жатабы, анда ичүүчү суу менен унаа жууганга, мончодо жуунганга, бассейн толтурганга уруксат бербейши керек.

Же мэрия бир унаа жууганга, бир киши жуунганга канча ичүүчү суу кете турганын эсептеп чыгып, тарифтерди да ошого жараша кымбаттатуусу зарыл. Мэрияда унаа жуучу жайлар, мончолор, сауналар канча тонна ичүүчү суу керектерин билишсе керек.

Болотбек ТАШТАНАЛИЕВ,
“Кыргыз Туусу”

● Айтматов мурасы

“Жазылбаган саптардын жаңырыгы...”

Кечээ Улуттук илимдер академиясынын жыйындар залында “Эхо ненаписанных строк. Наследие Ч. Айтматова” аттуу китептин бет ачары өттү.

Китепке Чыңгыз Айтматовдун ар кандай себептер менен бүтпөй калган жана кол жазма түрүндө гана сакталган “Флейта и земля”, “Свидание с убитым сыном” жана “Золото и снег” аттуу чыгармалары кирген.

Айтматов таануучу, академик А.Акматалиевдин айтуусунда бул чыгармалар залкар жазуучунун “Гүлсарат” повести жарык көргөндөн кийин 1967-1970-жылдардын тегерегинде жазылып баштаган, бирок белгилүү бир себептер менен бүтпөй калган. Буга жаш Айтматовдун ошол мезгилде эле социдеологияга байланыштуу каршы ойлорун айта баштаганы себеп болгон. Тилекке каршы, ал ойлор социдеологдор тарабынан штык менен кабыл алынган. Муну түшүнгөн Айтматов ал чыгармаларын андан ары улантпастан, токтоп койгон.

Антсе да, айтымда “Флейта и земля” чыгармасы Кыргызстандан да, СССРден да эмес, Болгарияда “Народная творчество” басмасынан жарык көргөн экен.

“Свидание с убитым сыном” да 1967-жылдары жазылган.

Бул чыгармаларды барактап отуруп, ошол мезгилде жаш Айтматовдун алдында эки жол турганын, бири – “Гүлсарат” повестинин духу менен кетип, айта турган оюн кагаз менен жаап-жашырып, сыр кылып катып жазуу, же экинчи жол – “Флейта и земля”, “Свидание с убитым сыном” чыгармаларынын духунда кетип, ачыктан ачык эле социдеологияга каршы ойлорду жазуу турганын көрөсүң. Сягы, Айтматов биринчи жолду тандап алган.

Бул мыйзам ченемдүү нерсе эле, Айтматов алгачкы чыгармаларынан

баштап эле тоскоолдуктарга учураган. Анын айтылуу “Жамиласы” башкалар эмес, өзүбүздүн эле кыргыздын классик дөлгөн акын-жазуучулары тарабынан катуу каршылыкка учураган. Айтматовду жаш баладай тургузуп алып, тепкиге алышкан. Ошондогу 28-29 жаштагы Чыңгыздын кемеңгердигин ушундан байкаңыз. Эч кимисине каяша айтпай, аягына чейин угуп отурган да, аягында кемчиликтерим болсо карап көрөйүн деп кол жазмасын алып кеткен да, ошондон көп өтпөй “Жамила” орус тилине, андан ары француз жазуучусу Луи Арагон тарабынан француз тилине которулган.

Тоо кызынын тунук сүйүүсүнө толкунданган Луи Арагон “Сүйүү жөнүндөгү эң сонун баян” аттуу рецензиясын жазып, жаш Айтматовдун эрдигин даңазалап чыккан. Натыйжада кыргыз жеринде кийиз сыяктуу тепкиленген чыгарма анын дүйнөлүк адабиятка карата тушоосун кескен.

Бизде академик Абдылдажан Акматалиев баштаган айтматов таа-нуучулардын чоң мектеби бар. “Мен узак жылдар Айтматов менен ага-инидей, устат-шакирттей байланышта болдум. Өзүмдү Айтматов үчүн жаралгандай сезем” дейт академик өзү. Арийне, Айтматов өзү да ага “Мен сага өзүмө ишенгендей ишенем”, деп айткан. “Манас” эпосун көтөр, “Манаста” изилде. “Манасты” унутпа” деп жүз кайталап насаат калтырган. “Агайдын бир ооз айткан кебин жерде калтырбай, “Манасты” изилдеп, УИАнын Кол жазмалар фондусундагы улуу дастандын кол жазма варианттарынын баарын китеп кылып чыгардык. Манас таануучулардын кийинки мууну үчүн изилдөөгө бардык ыңгай-шарттарды даярдадык” дейт.

Баса, китептин бет ачары демекчи, анда сөз сүйлөгөн Э.Каптагаев “Биз Айтматовду билебиз деген менен билбейбиз” деген ачуу чындыкты айтты. Биз, кыргыздар, чынында да Айтматовду сактап кала алган жокпуз. Себеби, ал элчилик кызматтан кетпесе, дагы бир топ жыл жашайт беле деген суроо ар бирибиздин көкүрөгүбүздө жашайт. Тилекке каршы, биз улуу жазуучуга бир элчиликти да ыраа көрбөй, элчилик кызматтан бошотуп койгон учур да болгон. Ал ошондо Кыргызстанга келгенден кийин өз атажуртуна өзү батпай калган. Бул да чындык. Ошол мезгилдеги айрым дөгүрсүгөн мамлекеттик катчылар ага тоң моюн мамиле жасап, Айтматов болсоң өзүңө Айтматовсуң дегендей кырстыгын, адамдык пастыгын жасашкан. “Мен Айтматовго мындай

акыл айткам. Ал мени туура деп баш ийкеген” деген акылы мажирөө адамдарды да көргөнбүз. Ошентип отуруп, Айтматовду жоготуп алдык.

Жазуучу калкы турмушка ыңгайлаша албаган, кошомат-колоңду билбеген адам болот эмеспи. А Айтматовго болсо, андай нерселер таптакыр жат нерселер эле. Турмуш аны ошентип аксатты, тескетти. Улуу жазуучу, кемеңгер жазуучу биздин коомго, карышкыр болуп улуп, түлкү болуп жойпуланып, чөө болуп тарп аңдыган коомго ыңгайлаша албай койду.

“Эхо ненаписанных строк. Наследие Ч. Айтматова” китеби маданий турмуштагы чоң жаңылык экендиги эч талашсыз. Ал тууралуу айтыла турган, деле турган сөздөр али алдыда.

Бүгүн бүт Кыргызстан залкар Айтматовдун 100 жылдыгына даярдык көрүү алдында турат. Карындашы Роза Айтматова «Чыңгыз өзүнүн көзүнүн тирүүсүндө 80 жылдыкты кандай белгилейбиз дегенде, үйдөн эле балдарымдын маңдайында, туугандардын, калемдештеримдин, замандаштарымдын арасында белгилейм. Андан артыктын кереги жок. Эгер жаш муунга таасирин тийгизсе, анда коомчулук менен белгилегенге макулмун» деген. «Менимче 100 жылдык жалпы эл үчүн зарыл болсо, жакшы идеялар болсо, элдин башын бириктирген, ынтымакка чакырган, алдыга умтулткан салтанатка айланса белгилесек болот, болбосо анчалык масштабдуу белгилеп кереги жок» деди.

Айтматовдун улуулугу анын жөнөкөйлүгүндө эле. Анын ордунда башка бирөө болгондо 80 жылдыгында дагы бир жолку эл баатырлыгын сурап, мамлекет анын юбилейин өткөрүүсүн карыз сыңары колко кылмак.

Демек, Айтматовдун көзү тирүүсүндө айткандары биз үчүн осуят болушу керек. Айтматовдун 100 жылдыгы үчүн 100 иш-чара ойлоп таап, эч кимге зарыл эмес, тескерисинче Айтматовдон айныткан, көңүл калтырган иш-чараларды өткөрүп кереги жок. Бир иш-чара өткөрсөк да, ал өмүр бою элдин эси-көөнүнөн кеткис болуп калышы абзел.

Болотбек ТАШТАНАЛИЕВ,
“Кыргыз Туусу”

Таберик

Жангарач бийдин чепкени

(Улуттук тарых музейинин этнография фондусунун коллекциясынан)

Аталышы: чепкен. **Материалы:** тери, жип, кездеме. **өлчөмү:** бийиктиги – 140; жазылыгы – 245 см. **Аймагы:** Алай өрөөнү. **Мезгили:** XVIII к. аягы – XIX к. ортосу. **Өткөргөн:** этнограф С.М. Абрамзон. 1927-жыл.

Ар улуттун тарыхында жаратман инсандардын жана мамлекеттүүлүгүнө салым кошкон ишмерлердин орду бийик саналган. Андай ысымы аттын кашкасындай таанымал журт башчыларынын бири – Чүйдүн батыш аймагын бийлеп, Бишкекке жакын жерде көчүп жүргөн, XVIII к. аягы – XIX к. ортосунда жашаган солто уруусунан чоң манабы Жангарач Эшкожо уулу болгон.

Ал казак султандары, Кокон мамлекети, Россия империясы менен жүргөн саясий-аскердик мамилелерде өзүнүн кемеңгерлиги, дипломаттыгы, баатырдыгы менен таанылган.

Ушундай улуу инсан Жангарач манаптын ак сөөктөр кийе турган тоо текенин терисинен тигилген чепкени Кыргызстандын башкы музейинде сакталып жана көрсөтүлүп келе жатышы чоң сыймык.

Чепкен сары түскө боёлуп, жибек жиби менен көп түстөгү өсүмдүк мотивиндеги оймолор саймаланган. Жакасы жана жээктери кара баркыт кездемеден кыюуланган. 1800-1865-жылдарга таандык музейдин баалуу экспонаттарынын бири. Баа жеткис мындай маалымат көрүнүктүү окумуштуу, этнограф С.М. Абрамзондун талаа дептеринин № 13 санында бетинде жазылып калтырылган.

Чепкен Алайдан табылган. Кийимдин кызыктуулугу дал ушунда. Чүйдүн манабынын чепкенин Алайдан табылышы суроо жаратып келет. Совет бийлиги толук орноп, кулакка тартуу башталганда, аргасыздан жер оодарууну көздөгөн Жангарачтын урпактары түштүккө жер которуп барып, ал жактан бай-манаптардын мүлкү катары конфискациялангандыгы божомолдонот.

Музей чоң сырларды өзүнө камтып келгендиктен, фондудагы таасирлүү адамдар кийген илбирс, карышкыр, түлкү ичиктер, саймалуу кокон чепкендери, кырмызы чепкендер, ж.б. коллекциялардын тарыхын тереңдеп изилдөө келечектин иши бойдон калууда.

Өмүрбек САМУДИНОВ,
Улуттук тарых музейинин илимий кызматкери
(атайын “Кыргыз Туусу” үчүн)

“Кайтып келатканда суукка тоңуп өлгөн кишилерди көрдүм”

Ишкер Рысгүл Акимжанова сүйнөгөгү эң бийик чоку Эверестти багынган экинчи кыргыз айымы болду (Белгилей кетсек, буга чейин Асель Байбагышева Эверестти биринчи багынтып тарыхта калды). Рысгүл Акимжанова элибизге айыл чарба, өндүрүш багытындагы ишкердиги менен таанымал. Ал “Кыргыз Туусунун” студиясына келип, кантип альпинизмге кызыгып калганы, Эверестти багындыруудагы кыйынчылыктар тууралуу баяндап берди.

– Рысгүл айым, Эверестти багындырганыңыз элибизге чагылгандай тарап, баарыбыз сүйүнүп турган чагыбыз. Сөздү ток этеринен баштасак, ишкердик менен алектенип жүрүп эле кандайча альпинизмге кызыгып калдыңыз?

– Негизи мен альпинизм эмне экенин билбеген жашоодо жашайт элем. Америкага продукциябызды экспортко чыгаруу боюнча иштер менен ал жакка кеткем. АКШда жүрсөм, Кадыр Сайдилкан (Дүйнөгөгү 7 чокуну багынган кыргыз альпинисти) телефон чалып, “Эвересттин негизги жатаканасына трекинг (тоолуу рельефте көп күндүк саякат) уюштуруп жатабыз кошулбайсыңарбы?” – деп сунуштап калды. Жолдошум экөөбүз кеңешип, бул саякатка бара турган болдук. Эверестке саякатыбыз 10 күндөн ашыгыраак убакытты түздү. Мен ал жерге барганда тоонун кооздугуна, масштабдуулугуна, сүрдүүлүгүнө суктандым. Ал жакка саякатка 80-90 жаштагы кишилер да барышат экен. Аларды көргөндө мен “Кийинки жылы Эверестке чыкканы келем”, – деп баарына угуза айттым.

Кадыр Сайдилкан “Эгер, чындап келүүнү кааласаң, анда сен катуу даярданышың керек. Катмандуда Андрей Ерохин деген альпинист бар, ошол сени даярдаса, андан кийинки дагы сүйлөшөбүз”, – деди. Мен аталган альпинистти таап сүйлөштүм, ал мага бардык программаны жазып берди. Анын аялы да иниси да альпинизм боюнча машыктыруучу экен. Ерохин мени аларга табыштады. Мен АКШга кайра кетишим керек болчу, бирок, бардык ишимди жыйыштырып коюп, Кыргызстанга келип машыгууну баштадым. Алена Ерохина, Ярослав Никитин, Андрей Ерохинден көзөмөлүнүн алдында техникалык көндүмдөрдү жасай баштадым. “Мугалим”, “Бокс”, “Корона”, “Рацека”, “Комсомолец” чокуларына техникалык чыгууларды жасадым. Андан сырткары Андрей Ерохин менен Ленин чокусуна, Килиманжарого барып келдик. Аны менен катар спорт залда күндө машыгып жаттым.

Октябрь айында Кадыр Сайдилканга жолугуп, “Мени Эверестке коштоп

барыңыз”, – деп сурандым. Ал Асель Байбагышеваны даярдап жатканын, мени ала албасын билдирди. Кийин Илим Карыпбековдон сурандым. Ал дагы бир жылдын ичинде Эверестке чыгуу мүмкүн эместигин айтып баш тартты. Аларды деле түшүнсө болот, мурда альпинизм менен алектенип жүрбөгөн адам болсом, алар деле мага ишенген жок да. Ошондон кийин эч кимден суранбай, өз алдымча күндө машыгып жаттым. Эверест жөнүндө болгон маалыматтарды чогултуп, өзүмдү моралдык жактан даярдап жүрдүм.

Буга чейин орус компаниясы менен Килиманжарого (5895 м) баргам. Ошол компаниянын жетекчилери Эверестке бара турганын айтышты. Алар менен кошулуп Эверестке бардым. Бир нече жолу адаптация үчүн өйдө чыгып, кайра ылдый түшүп жаттым.

– Адаптация канча күндү түзөт экен?

– Мен өзүм тоолук кыз болгонум, организм күчтүү болгону үчүн тез эле көнүп кеттим. Башка өлкөдөн келгендер көпкө көнө албай жүрүштү. Май айында Эверестке жол ачылса, биз апрель айынан баштап даярдандык. Асель Байбагышева менен ошол жерден жолугуштук. Биз өйдө чыгып баратканда ал ылдый түшүп келатыптыр. Эверестке чейин 4 жатакана бар. 4 - базадан кийин Эверестти багындырууга жөнөшөт.

– Сиз кайсы жерден артка кайттыңыз?

– Эверестке чыгар алдында мени коштоп жүргөн шерп келбей кечикти. Элдин баары кийинип даярданып бүткөндө, жолго чыгарга 15 мүнөт калганда келди. Өтө шашылыш даярдандым, башкалар 1 саат кийин, мен 15 мүнөттө жолго чыктым. Ошондуктан демиккем басылбай, кислородду көп колдондум. Мага кошумча кислород баллонун алууну сунушташкан, бирок, өзүм көнбөй койгом. Кийин ал үчүн абдан өкүндүм. 8400 метрге чейин барып, кийин кайра кайтканга кислород жетпей кала турганын айтышып, артка кайтарышты.

– Артка кайтарышканда кайсы базага кайтып келдиңиз?

– Мен 4-базага келдим. Ал жерди “Өлүм аймагы” деп коюшат. Ал жерде кечкисин эч ким болбойт. Баары штурмга чыгып кеткен болушат. Мага ошол жерде түнөп калууга туура келди. Эртеси күнү ылдыйга түшүп, Катмандуга келдим. Компаниянын жетекчисине келип алардан дагы бир жолу чыгууга уруксат сурадым. Алар 26-майдан 27-майга караган түнү бир күн эле аба-ырайы жакшыраак боло турганын, бирок, ал күнү спортчуларга гана уруксат экенин айтышты. Суранып отуруп ошол спортсмендер менен чыгууга уруксат алдым.

– Экинчи жолу чыгуу үчүн кошумча акча төлөдүңүзбү?

– Шерпке (коштоп жүрүүчү) жана кислород баллонунун акчасын төлөп бердим. Биринчи жолу чыкканда 6 кислород баллону жетпей калган болсо, экинчисинде 6 баллон кеңири жетти.

Биз чыгып баратканда биринчи базаны жаап коюштуруп, биз дароо экинчи базага чыгып бардык. 2-3-базада түнөп, төртүнчү базадан эс алып, штурмга чыгып кеттик.

– Эверестке чыкканга караганда түшкөндө киши көп каза болот дейт го?

– Ооба, мен биринчи жолу жолдон кайтып келатканда суукка тоңуп өлгөн кишилерди көрдүм.

Экинчи жолу чокуга чыгып, кайра түшүп келатканда мени коштогон эки шерпим эриген музга түшүп кетишти. Ал экөө кырыкка кабылган соң, мени 2-базага кайра кайтышымды суранышты. Вертолет мени 2-базадан алып кетти, ал эми шерптерди куткаруучулар таап, дароо Катмандуга алып кетишти.

– Коомчулукта Эверестке чыккан адамдын бети күйүп, карайып калат. Рысгүл айым болсо шаарда жүргөндөй эле бети аппак дешүүдө.

– Биринчи штурмда менин бетимди үшүк алып кеткен. Эгер мен биринчи жолу чыкканда эле Эвересттин чокусуна жетсем, анда силер бетин суук алып кеткен Рысгүлдү көрмөксүңөр.

– Эгерде, жашыруун болбосо, Эверестке чыгууга канча каражат кетет экен?

– Эверестке чыгуу үчүн Непал мамлекетине официалдуу түрдө салык төлөнөт. Менин ошол жакта жашаганым, сертификатым, тамак-ашыма ж.б. 55 миң доллар төлөдүм. Андан сырткары визага, кошумча шерпке 10 миң доллар кетти. Ошентип, 65 миң доллар акча кетти. Эверестти багындырууда бул акча эң аз болуп эсептелет экен.

Султанбек АМАНБЕК уулу, “Кыргыз Туусу”

P.S. Маекти толугу менен “Кыргыз Туусунун” ютуб каналынан көрө аласыз.

Орто-Токойдун келечеги менен ойнобойлу

Өлкөбүздө сугат жерлерди суу менен камсыздандыруу үчүн бир топ суу сактагычтар курулду. Алардын бири – Орто-Токой. Бул суу сактагыч бийик тоолордун татаал инженердик-геологиялык шарттарында, тогуз баллдык сейсмикалык зонада курулган. Суу сактагычтын бийиктиги – 52 м, узундугу – 18 км, туурасы – 5 км, тереңдиги – 47 м, сыйымдуулугу – 470 млн.м3. Орто-Токой суу сактагычында 1957-жылдан суу топтоло баштаган. Ошондон бери Чүй өрөөнүндө сугат башталганда, андан суу бериле баштайт. Канчалык сууга талап көп болсо, ошончолук топтолгон суу көп агызылат. Бул курулмада сууну топтоп, аны сактоо жана өсүмдүктөрдүн өсүү мезгилинде – кайсы бир көлөмдөгү суудан бошонуу процесси – жылдан-жылга же мына 68 жылдан бери кайталанып келе жатат.

нун огуна жакын жерде жумуру таштар чөгөт, алардан кийин майда таштуу чөгүндүлөр, булардан кийин – кум чополуу шилендилер жана аягында – чополуу чөгүндүлөр чөгөт. Башкача айтканда, сыйдыргычтын ортосунда ченемдери чоң келген, ал эми жээктерине жакын келген жерлерде – кум-чополуу же чополуу шилендилер топтолот.

Коюлган маселени карай турган болсок, ал мындай. Суу топтоо үчүн курулмадан суу агызылбай, бөгөлөт. Көлдө толтурулган суунун деңгээли көтөрүлө баштайт. Мына ушул кезде агын суу келип, тосмо сууга урула баштайт. Мунун негизинде «суулардын кошулуу жери» пайда болот. Агын суу алып келген шилендилер – бул жерге чөгүп, топтоло баштайт. Сыйдыргычтагы тосмо суунун деңгээли көтөрүлө баштайт. Бул агым сууга таасир этип, суулардын кошулуу жери жогорулай баштайт. Мындай жогорулоодо дарыянын катуу агымдары мурунку «кошулуу жерде» кала берет. Бул процесс токтоосуз процесс болуп, аягында тосмо суунун деңгээли керектүү белгиге жеткенде гана сууну топтоо токтотулат.

Жаз келип, суу керектеле баштайт. Суу сактагычтан суу агызылат. Тосмо суунун деңгээли төмөндөп, «суулардын кошулган жери» кайта пайда боло калат. Бирок, ал жогорулабай, суунун агымы менен төмөндөй баштайт. Мында пайда болгон «кошуу жерлерде» да шилендилер топтолуп, сыйдыргычтын көлөмүн азайта баштайт.

Бул процесс агын суу тосмого жеткенде гана токтойт. Сууларды кошуучу жерлер өйдөлөсө да же төмөндөсө да, баары бир, шилендилер сыйдыргычтын узундугу боюнча топтоло берет. Алар анын кайсы жеринде көп экенин – атайын жүргүзүлө турган иликтөө билдирет.

Келечеги кандай болот?

Суу сактагычтын долбоору Главводпроект (Москва) жана Среднеазиатгипроводхлопок (Ташкент) институттарында түзүлгөн. Суу сактагычтын жер тосмосу курулуп жатканда, анын курулушун белгилүү советтик илимпоз К.Ф.Артамонов көзөмөлгө алган. 1960-жылдардын кайсы бир жылы тосмонун төмөнкү эңкейишиндеги жер тектери (грунттар) нымдалып калганын билип, ал илимпоз атайын союздук комиссия (алардын ичинде белгилүү илимпоздор, куруучулар ж.б. адистер болгон) түздүрүп, Орто-Токойдо үч күн болушкан. Бул ко-

миссиянын сунушу боюнча – тосмонун ичине каныккан чополуу эритме куюлган. Мына ошондон суу сактагычтын жер тегинин (грунт) нымдуулугу токтотулуп, тосмонун иши оңдолгон.

Бул жыйынтык – тосмо боюнча. Ал эми сыйдыргычтын акыбалы кандай; анын канча көлөмүн шилендилер басып калды? Бул маселелерге эч качан көңүл бурулган эмес.

Жазылган маселелер каралып, шилендилер менен күрөш жүргүзүлбөсө, анда суу сактагычтын келечеги мындай болот:

– эгерде Орто-Токой суу сактагычы азыркыдай эле пайдаланыла берсе, анда акырындык менен анын ичи шилендилерге толуп, суу сакталбай, ал түтүкчө суу чыгаргыч аркылуу курулмадан агызылып калат. Мындай шартта, суу – катастрофалык суу таштагыч аркылуу да агызылышы мүмкүн. Башкача айтканда, Орто-Токой курулма – суу сактагыч катарында жок болот.

Суу сактагыч Кыргызстан менен Казакстандын байлыгы. Суу – алтындан кымбат дегендей, Орто-Токой ушул алтындан кымбат сууну эки өлкөгө 68 жылдан бери сактап берип келе жатат.

Бул суу сактагычты мындан ары туура пайдаланыш үчүн, төмөнкүдөй иштер жүргүзүлүшү керек:

– биринчиден, суу сактагычтын жогору жагында дарыянын нугунда чуңкур казылып, анда чөкмө шилендилерди суу сактагычка жибербей, тосуп калыш керек;

– экинчиден, суу сактагычтын таманын шилендилерден тазалаш керек;

– үчүнчүдөн, андан алынып чыгарылган шилендилерди – ар түрдүү курулма-ларда пайдаланса болот, аларга кереги жок болсо, анда кайсы бир коксу-колотторду толтурса болот.

Бул жол – пайдалуу жол, себеби, суу сактагычты сактап кала турган жалгыз жол. Бул ишти Кыргызстан, Казакстан менен биргелешип жүргүзүшү керек. Себеби, Орто-Токой суу сактагычтагы алтындан артык суу – эки өлкөгө тең бирдей керек.

С. САТАРКУЛОВ,
II даражадагы «Манас» орденинин ээси, т.и.к., профессор,

Э. МАМБЕТОВ,
Кыргыз-Россия славян университетинин «Экология жана өзгөчө кырдаалдарда коргоо» кафедрасынын башчысы, т.и.к., доцент

Кирип жаткан агындылар

Чүй суусун негизинен эки дарыя (Кочкор менен Жоонарык) түзөт. Бул сууларга мөңгүдөн жана кардан эриген суулар, жер астынан чыккан суулар, сууга аралашып аккан агындылар кошулат.

Агындылар эки бөлүктөн турат – чөкпөгөн (чоңдугу 1 мм кем) жана чөкмө (чоңдугу 1 мм өйдө) шилендилерден. Эгерде чөкпөгөн шилендилердин бөлүктөрү бири-биринен анчалык айырмаланбаса, чөкмө шилендилердики (нуктун эңкейишине жана суунун чыгымына карата) – ар түрдүү болот. Мындай көрсөткүчтөр Чүй дарыясына да тиешелүү. Чүй дарыясында аккан катуу агындылардын 91% – чөкпөгөн шилендилер. Мунун себеби – дарыянын нугунун эңкейишинин аздыгы.

Суу сактагыч үчүн шилендилер – анын душманы. Себеби, сунун түбүнө топтоло берип, сыйымдуулукту азайтат жана бара-бара – курулманын суу мейкинин жерге айлантып, суу сактагычты жок кылат. Чүй дарыясында жогору жакта жазылгандай, бул шилендилерди эч ким иликтеген эмес. Шилендилер Чүй дарыясында жана анын салааларында (Кочкор, Жоонарык, коксу-колоттордон кошулган суулар) аккан суулар менен суу сактагычка келип кирүүдө. Ал жерде 1957-жылдан бери топтолууда. Суу сактагычта топтолгон шилендилердин көлөмү – белгисиз.

Чөккөн шилендилер

Мында агын суу тынч жаткан сууга урулуп, өзүнүн кинетикалык күчүн жоготот; конус түрүндө жайылып, өзү агызып келген шилендилерди – чачат. Алар иретсиз чачылбайт. Агын суу-

Ааламга

Салык кызматы 60 млн. доллар уурдаткан

Хакерлер Улуу Британиянын Салык жана бажы кызматынын базасынан (HM Revenue & Customs, HMRC) 47 млн. фунт стерлинг (64 млн.доллар) уурдашкан.

Алар 100 миңден ашуун адамдын аккаунттарына кирип, ошолордун атынан желөкпул сурап алуу жолу менен кылмыштуу ишин аткарышкан.

HMRCнин башкы директорунун орун басары Анджела Макдональд маалымдагандай, алдамчылар үч жолу төлөм алып, жалпы 47 млн. фунт стерлингди кымырып алышкан.

HMRCнин директору Жон-Пол Маркс бул окуяны "идентификациялык маалыматтарды алуу максатында HMRC системаларына карата уюшкан кылмыштуу фишинг чабуулу" деп мүнөздөгөн.

Уктап калса “өлдү” дептир

Чехияда 88 жаштагы кемпирди көз жумду дешип, жерге берүүгө даярдана башташкан. Бирок, ал табытка салып атканда “тирилип” кеткен.

Окуя мындай болуптур. Бир күнү эртең менен Пльзени шаарынын тургуну кемпирин ойгото албай тез жардам чакырган. Келген медицина кызматкери аны өлдү деп бүтүм чыгарыптыр.

Маркумду жерге берүү бюросунун кызматкерлери аны көмүүгө даярданып жатканда тирилип кетип жатпайбы. Полиция пациенттин абалын туура баалай албаганы үчүн дарыгердин үстүнөн тергөө иштерин баштады.

Пилдердин кыянатчылыгы

Малайзияда пилдер жолду тосуп туруп алышып автотыгып жаратышкан. Жаныбарлар эч нерсе деле кылышкан эмес, болгону жолдун ортосуна туруп алышкан.

Айдоочулардан эч кимиси багынып барып аларды жолдон айдап сала алган эмес. Алар күүгүм киргенге чейин жолду тосуп турушуп, андан кийин басып кетишкен.

7700 долларын автобуста унутуп...

Сингапурдун тургуну автобуста 10 000 сингапур долларын (7700 АКШ доллары) унутуп кеткен.

Автобустан түшкөндөн кийин сумкасы жок экенин байкаган. Бир аз паникага алдырып, автобустарды тейлеген «SBS Transit» компаниясына чалган. Оператор окуяны уккан соң, ошол автобустун айдоочусу менен байланышкан. Бактыга жараша сумканы башка бирөө албаптыр. 1 сааттан кийин компания акчаны өз ээсине кайтарып берген.

«SBS Transit» компаниясынын өкүлдөрү жарандардын ыңгайлуулугу үчүн иштей турганын, ашыкча мактоонун кажети жоктугун билдиришкен.

Султанбек АМАНБЕК уулу,
“Кыргыз Туусу”

“Ала-Тоо” Эл аралык университетинин

“Ала-Тоо” Эл аралык университети Азиядагы алдыңкы эл аралык университети. Анда гүйнөнүн 40 өлкөсүнөн 3 000ден ашык студент окуйт. Окуу жай бүгүнкү күндө Кыргызстандагы эң жакшы окуу жайлардын бири катары Азияда англис тилинде билим берип, өзгөчө студенттерине немис, француз, кытай тилдерин окууга мүмкүнчүлүк берет. Акыркы чейрек кылымда АЭУ өнүгүүнү басып өттү: студенттердин контингентин академиялык программаларды ачуу, ишмердүүлүгүн ошондой эле аталышын, түзүмүн жана өзгөрттү, мунун аркасында Кыргызстандагы агартуу ишмердүүлүгү менен тыгыз байланыш илимий мекеменин оргун бекемдеди. Эл аралык деңгээлдеги университетти түзүү өнүгүшүнүн гана эмес, өлкөбүздүн илимий-тарыхый дараметинин ийгиликтүү өзгөрүшүнө өбөлгө бери болуп калды. 1996-жылы Кыргызстанда бериү жана илим министрлиги тарабынан билим берүү мекемеси менен биргеликте “Ала-Тоо” эл аралык деңгээлдеги коммерциялык эмес изилдөө университети Ишмердүүлүгүнүн башатынан тартып окутуу менен эл аралык билим берүү үчүн институттан, бакалавр багыты боюнча программадан, магистратура багыты боюнча программадан, аспирантура боюнча докторантура (Ph.D) 3 программаларды

ФАКУЛЬТЕТТЕР:

Инженерия жана информатика факультети төмөнкү багыттарды камтыйт:

Информатика жана эсептөө техникасы:

- Компьютердик инженерия
- Киберкоопсуздук жана этикалык хакинг
- Чыгармачыл индустриянын негиздери

Колдонмо математика жана информатика:

- Маалыматтарды талдоо жана интеллектуалдуу системалар
- Билим берүүдөгү колдонмо математика жана информатика

Электроника жана наноэлектроника:

- Жасалма интеллект жана робототехника

Сапатты башкаруу:

- Маалыматтык технологиялардагы менеджмент

Гуманитардык илимдер факультети:

- Филология (Англис тили жана адабияты)
- Лингвистика (Котормо жана котормо таануу)
- Педагогика
- Психология
- Журналистика
- Жарнама жана коом менен байланыш
- Юриспруденция (Эл аралык жана бизнес укук)

Экономика жана башкаруу факультети:

- Экономика (Эл аралык экономика жана бизнес)

- Экономика (Эл аралык каржы жана аудит)
- Эл аралык мамилелер
- Менеджмент

Медицина факультети:

- Дарылоо иши

Магистратура программасы: “Информатика жана эсептөө техникасы”, “Менеджмент”, “Педагогика”, “Экономика”, “Лингвистика”, “Филология” “Эл аралык мамилелер”, “Юриспруденция”, “Журналистика”, “Психология”.

Аспирантура программасы: “Экономикалык теория”, “Экономика жана эл чарбасын башкаруу”, “Салыштырмалуу тарыхый, типологиялык жана салыштырмалуу тил таануу”, “Жалпы педагогика, педагогика, педагогика тарыхы жана билим берүү”, “Социалдык философия”, “Маданият тарыхы жана теориясы”.

Докторантура (Ph.D): “Компьютердик жана маалыматтык технологиялар”, “Филология”, “Педагогика”.

де англис тилинде жогорку билим ал!

АЭУ (АЭУ) – Борбор
иттердин бири.
н ашык студент билим
стан жана Борбор
езүнчө бөлүмдөрдүн
, жапон жана корей

ун көп этабын
тин көбөйтүү, жаңы
кампусту кеңейтүү,
и өнүгүү стратегиясын
ндын билим берүү жана
айланыштуу болгон
Бишкекте АЭУ анык эл
үүү борбор калаанын
им-билим берүү
маанилүү түрткүлөрдүн
Республикасынын Билим
инан “Сапат” Эл аралык
икте “Ала-Тоо” Эл аралык
Борбор Азиянын алгачкы
итети катары түзүлгөн.
АЭУ англис тилинде
моделин тандаган.
лык факультеттен,
нча 19 академиялык
боюнча 10 академиялык
6 программдан жана
турат.

Университетти аяктагандан кийин Кыргыз Республикасынын жогорку кесиптик билими жөнүндө мамлекеттик диплом берилет. АЭУ – эл аралык университет катары академиялык жетишкендиктин баалуулуктарына, маданий көп түрдүүлүккө жана ачыктыкка, инновацияга, ишкердикке жана социалдык жоопкерчиликке умтулат. АЭУнун бүткүл командасы жеңишке, лидерликке жана ийгиликке багытталган, мыкты адистерди, өз тармагындагы кесипкөйлөрдү, Кыргызстандын жана Борбордук Азиянын лидерлерин даярдайт.

Мындан тышкары АЭУнун алдында IT жана экономика багыттарында актуалдуу кесиптерди сунуштаган IT & Business Колледжи 2013-жылдын 1-сентябрынан бери өз ишмердүүлүгүн жүргүзүп келет. Колледж кыска убакыттын ичинде квалификациялуу, атаандаштыкка жөндөмдүү, бир нече тилде сүйлөгөн, теориялык билимин иш жүзүндө колдоно билген, коомго кызмат кылууга багытталган кесиптик жана жеке өсүүгө даяр адистерди даярдайт.

9-класстын базасында тапшырган абитуриенттер үчүн окуу мөөнөтү 2 жыл 10 айды түзөт. Биринчи жылдын ичинде студенттер 10-11-класстардын программасы боюнча окуп, кошумча англис тилин үйрөнүшөт жана орто кесиптик билим берүү программалары боюнча окуусун улантышат. Орто кесиптик билим берүүнү аяктагандан кийин студенттер мамлекеттик үлгүдөгү диплом алып, анын негизинде бүтүрүүчүлөр АЭУда же калаган башка ЖОЖдо 2-курсан баштап окуусун улантат алышат. Колледждин аймагында студенттерге тиешелүү бардык шарттар түзүлгөн. IT & Business Колледж төмөнкү окуу программаларын сунуштайт:

1. Экономика жана бухгалтердик эсеп
2. Маркетинг
3. Компьютердик системалар жана комплекстер (Компьютердик системалар боюнча техник)

4. Эсептөө техникаларын жана автоматташтырылган системаларын программалык камсыздоо (техник-программист)

5. Компьютердик-графикалык дизайн.

Университет 5 блоктон турат, заманбап технологиялар менен жабдылган окуу кабинеттери жана лабораториялары бар. Инновациялык медициналык жана компьютердик лабораториялар, конференц-залдар, спорт аянтчалары жана фитнес-залы, теннис корту, бий залдары, ошондой эле 22ден ашык студенттик

клубдар, 45 000ден ашык китепти камтыган чоң китепкана, менчик медициналык оорукана студенттерге бай коомдук жашоону өткөрүүгө жакшы мүмкүнчүлүк түзөт.

Бүгүнкү күндөгү Бишкекте эл аралык деңгээлдеги университеттин түзүлүшү – борбор шаарды өнүктүрүү, өлкөнүн илимий жана билим берүү потенциалын ийгиликтүү трансформациялоо үчүн эң маанилүү стимулдардын бири. Мунун баары университеттин окутуучу жана административдик жамаатынын биргелешкен түйшүктүү эмгегинин аркасында мүмкүн болду.

Кабыл алуу комиссиясы:
+996 (555) 820 000

IT & Business Колледжинин байланыш тел.:
+996 (555) 250 703;
+996 (505) 250 703.

Эл. дарек:
admission@alatoo.edu.kg

Дареги: Тунгуч кчр., Анкара көчөсү 1/8.

- 1) North American University (АКШ, бакалавр)
- 2) Hof University of Applied Sciences (Германия, бакалавр)
- 3) SolBridge International School of Business (Түштүк Корея, бакалавр)
- 4) Inha University (Түштүк Корея, бакалавр)
- 5) Bialystok University, (Польша, бакалавр)
- 6) University of Clermont Auvergne, (Франция, магистратура)
- 7) University of Applied Sciences of Zwickau (Германия, магистратура).

Эл аралык аккредитацияга ээ болгон кош диплом системасынын аркасында бүгүнкү күндө АЭУ бүтүрүүчүлөрү дүйнөнүн алдыңкы компанияларында жана уюмдарында: АКШ, Улуу Британия, Австралия, Германия, Польша, Чехия, Нидерландия, Орусия, Афганистан, Египет, Индия, Бириккен Араб Эмираттары, Венгрия, Канада, Казакстан, Пакистан жана башка көптөгөн өлкөлөрдө иштейт. АЭУ чейрек кылымдык тарыхында Кыргызстандын, Борбор Азиянын жана дүйнөнүн гүлдөп өнүгүшү үчүн жигердүү эмгектенген 4 500дөн ашык ийгиликтүү кесипкөй адистерди даярдады. Аталган окуу жайдын бүтүрүүчүлөрү Facebook, General Electric, Verizon, Accenture, GenPact, Baylor Genetics, New York University in Abu Dhabi, Booking.com, Демир Кыргыз Интернэшнл Банк, БУУ, ЕККУ, DAI Europe, Оптима Банк Кыргызстан, EPAM Systems, O! мобилдик оператору жана башка белгилүү уюмдарда эмгектенип келишет.

АЭУ студенттерге окуудагы жетишкендиктерине жана үй-бүлөлүк шартына жараша каалаган программада окууга 5%дан 100%га чейин жеңилдиктерди берет.

Эксперты ЦА обсудили вызовы и возможности для сотрудничества в новых геополитических условиях

29 мая в столице Кыргызстана, Бишкеке, состоялся круглый стол «Взаимодействие стран Центральной Азии в рамках ШОС на фоне угрозы стабильности мировой экономики», организованный центром экспертных инициатив «Ой Ордо». Мероприятие прошло в формате онлайн и офлайн. Около 40 экспертов и представителей СМИ из Кыргызстана, Казахстана, Узбекистана и Таджикистана приняли участие в углубленном обсуждении изменения глобального экономического порядка, влияния новых тарифов США на экономику стран Центральной Азии, механизма регионального сотрудничества в Центральной Азии и роли Шанхайской организации сотрудничества в текущей геополитической обстановке.

Доктор экономических наук Кубат Умурзаков отмечает, что в последние 3-5 лет экономики стран Центральной Азии находятся под влиянием резких изменений, происходящих на глобальном и региональном уровне. Происходит фрагментация и разделения мировой экономики на геополитические блоки. Не прекращаются геополитические конфликты, идут тарифные войны, международные санкции, происходит переформатирование миропорядка, меняются система международных отношений и правила игры, позиции и подходы ведущих мировых стран меняются постоянно.

– Всем следует понять, что формируется новый мир, новые правила в мировой торговле, новая международная тарифная политика. Одно уже точно ясно: какими бы не были ранее разработанные правила ВТО, они не работают и работать не будут, – считает заслуженный деятель дипломатической службы Казахстана Рустем Курмангужин.

Директор центра экспертных инициатив «Ой Ордо», политолог Игорь Шестаков считает, что в нынешних непростых геополитических реалиях ШОС может стать именно той международной организацией, которая возьмет на себя ответственную миссию по выстраиванию новых геополитических векторов на глобальном мировом уровне, включая Центральную Азию.

Круглый стол предоставил экспертам и учёным из стран ЦА возможность общения на высоком и глубоком уровне, способствовал столкновению идей и обмену взглядами в различных сферах, а также заложил прочную основу для научного поиска новых путей регионального сотрудничества.

Суйунбек ШАМШИЕВ
Фото редакции

Розы в Синьцзяне помогают бороться с опустыниванием и приносят доход

В уезде Керия округа Хотан, расположенном на южной окраине пустыни Такла-Макан в Синьцзяне, розы – это не только дар природы, но и зелёный страж, защищающий экологию и способствующий возрождению сельских районов. В конце мая на плантациях площадью более 600 га в селе Арал уезда Керия розы распускаются наперегонки. Жительница деревни Ятайкызыл села Арал Азыгуль Турсун выращивает розы уже более десяти лет: «В этом году розы растут хорошо, и цена на них тоже очень достойная».

Равель. Фото WWW

В уезде Керия более 2000 домохозяйств, как у Азыгуль, занимаются выращиванием роз. Это не только приносит возможность зарабатывать, но и улучшает экологическую обстановку.

Чудо превращения пустыни в море цветов.

Уезд Керия расположен на южной окраине пустыни Такла-Макан, примерно в 200 километрах к востоку от города Хотан. Через уезд

протекает река Керия, климатические и природные условия здесь особые.

Уезд Керия круглый год страдает от песчаных бурь. Государственные и местные власти последовательно вводили политику по охране экологии и борьбе с бедностью, активно продвигая проекты по укреплению заслона от песков и перестройке аграрной структуры.

Согласно статистике, в этом году площадь посадок роз в уезде Керия достигла 4800 гектаров из общих 5670 гектаров по всему округу Хотан.

Превращение экологии в экономику

«У розы много функций: с одной стороны, она засухоустойчива, укрепляет пески; с другой, из неё делают розовое варенье и розовый чай, польза большая», – говорит Азыгуль.

Чтобы бороться с песчаными бурями, здесь упорно разводили и прививали новые сорта. Теперь выведены разновидности роз, устойчивые к засухе и пригодных для выращивания в пустыне.

В прошлом году на завершённом участке проекта по укреплению границ пустыни Такла-Макан было высажено 100000 кустов роз, и сейчас уровень их приживаемости составляет 90%. «Мы применили ряд таких современных технологий, как система капельного орошения и улучшение почвы, чтобы помочь розам адаптироваться к засушливой среде», – добавляет она.

«Помню, в детстве розы выращивали только ради варенья, больше от них толку не было. А сейчас всё по-другому: урожай высокий, площади большие, и людей, кто сажает, стало больше, – вспоминает 85-летний житель деревни Ятайкызыл Рахман Абу. – Раньше каждую весну и осень здесь бушевали песчаные бури, и вырастить что-то было трудно. А теперь в деревне стало лучше, богатых людей стало больше, жизнь улучшается».

Прикосновение к древнему и современному Синьцзяну

Печать «Ханьского главного старейшины тангутов, покорённых и возвращённых в подчинение протектората Западного края», пестрые настенные росписи в Пещерах Тысячи Будд Кызыла, оживлённые улочки древнего города Кучар – в этих памятниках культуры и исторических реликвиях Синьцзяна скрыт уникальный культурный «код» Шёлкового пути. Несмотря на тысячелетнюю давность, он обладает богатым современным выражением.

18 мая, в Международный день музеев, в уезде Бугур Баянгол-Монгольского автономного округа официально открылся Музей протектората Западного края. По словам директора Управления по охране культурного наследия Баянгол-Монгольского автономного округа Чэнь Ин: «Выставка в музее, опираясь на ценные реликвии, последовательно воссоздаёт свидетельства того, как династии на протяжении веков управляли Западным краем, доказывая, что Синьцзян с древнейших времён является неотъемлемой частью территории Китая».

Кучар, как перекрёсток Шёлкового пути, рассказывает в каждой пещере и каждой росписи о слиянии Востока и Запада. Пещеры Тысячи Будд Кызыла, расположенные в уезде Бай, имеют потолки в форме шахматной доски – «пинци дин», декоративный стиль которых восходит к дворцовой архитектуре Центрального Китая и был привнесён в Кучар монахами эпохи Тан. Спустя более тысячи лет, глядя на эти потолки, можно по-прежнему ощутить культурные волны, вызванные возвращением китайского буддизма в Центральную Азию.

Ещё более впечатляющими являются «ромбовидные сюжетные картины» на настенных росписях в Пещерах Тысячи Будд – сцены из нескольких буддийских сутр, выполненные в уникальной для Кучар ромбовидной композиции. Такие пигменты, использованные в росписях, как лазурит и малахит, доставлялись по Шёлковому пути из Афганистана и Пакистана, их стоимость сопоставима с золотом – это опосредованно свидетельствует о торговом расцвете Кучар во времена Тан.

Реконструкция улочек Кучар оживила город. Сотрудница отдела культуры и туризма района Закац Цзян Цинцзюнь рассказывает, что улица, ранее представлявшая собой глиняную аллею, стала культурной галереей: жители расставили перед домами свои фирменные лавочки, старый город ожил, а кошельки местных жителей стали толще.

Равель. Фото WWW

Өмүрү легендага айланган

Жолдош аба

Мен айылга барып калганымда, эки кишинин башы бириккен жерге Жолдош аба жөнүндө сөз болуп калаар эле. Көрсө, ал катардагы жөнөкөй киши эмес, согушта Советтер Союзунун Баатыры наамын алган дешчү.

мандир болуп кетет. Ошол мезгилде Жолдош нарындык Эсенбек деген кыргыз жигитине жолугуп, бир нанды экиге бөлүп жешип бир туугандай болуп жүрүшөт. Бирок, Эсенбек башка батальондо. Бош боло калганда бири-бирин издеп келип, сүйлөшүп чер жазыша турган.

Жолдош тууралуу Бейшенакунуов Сүйүнбек жакшы билет дешкенинен ага бардым. Ал деле жарытылуу эч нерсе айтып бере алган жок, Жолдош абанын өзүнүн көзү өтүп кетиптир. Сүйүнбектин айтуусу боюнча Арыкбаев Жолдоштун балалык чагы Ак-Суу районуна караштуу Чоң-Жергез деген айылда өтүптүр. Уруусу Арык тукумунун ичине кирген Мүсүрөктөр деди. Жигит курагында балбан-күрөш, эр оодарыштарга түшүп жеңишке жетип жүрчү экен.

1942-жылы Ата Мекендик согушка чакырылат. Барганда эле чалгынчылардын тобуна кошулат. Эчен операцияларга катышып, душман жөнүндө маалыматтарды топтоп, «тил» кармап берип турушкан.

1942-жылы айыгышкан катуу согушта Жолдош кызмат өтөгөн полк немистердин курчоосунда калат. Полктун командири жоокерлерди тизип алып: “Ким душмандан чыгып кеткенге ыңгайлуу жерди билип келет”, – дейт. Эч ким чыкпайт, аягында “мен” деп Жолдош алдыга чыгат. “Ким менен барасың?” – десе, “мобу, мобу” деп өзүнө ишеничтүү үч жоокерди таңдап алат. Алар немистин формасын кийип алышып, фронттун линиясына байкоо салышып жатып немистин бир офицерин колго түшүрүп алышат да, аны командирге алып келишет. Командир офицердин айтканына ишенбей, “тактап келгиле” деп кайра жиберет. Чалгынчылар келип текшерсе, офицердин айтканы туура чыгат. Кабар айтканы бар деп Жолдошту командирге жиберип өзүлөрү бир ыңгайлуу жерге жашынып жата беришет. Качан өзүнүн полку немистин траншеясына жакындаганда, чалгынчылар немистин ок чыгаруучу точкаларын жок кылганга жетишет. Курчоодон чыккан полк кайра кайрылып, немистин ошол жердеги күчүн талкалап салат. Ошол эрдиги үчүн полктун көп жоокерлери командачылыктын сыйлыгын алышат. Анын ичинде Жолдош Советтер Союзунун Баатыры наамын алып, алтын жылдызды тагынат.

Ошондон баштап Жолдош полктун кадырлуу, сүймөнчүлүгүнө айланат. Эчен-эчен салгылашууларга катышып, жарадар болуп госпиталга эчен сапар жатып айыгып чыгат.

1944-жыл. Согуш Белоруссия, Украинада жүрүп, Жолдош кызмат өтөгөн полктун курамы дээрлик жаңыланган калган болот. Согуш деген согуш, тааныш жолдошторунун көбүнөн ажырайт. Полкко жаңы командирлер келишет. Эң өкүнүчтүүсү, полктун командири генерал наамын алып, дивизияга ко-

колхоздун башкармасын чакырып алып элге жардам бергиле, ач калтырбагыла деп тапшырмаларды берет.

Эл өкмөткө зайымдан башка толгон-токой салыктарды төлөшүп, итке минип боору менен жылып калган экен. Буларды көрүп Жолдоштун зээни кейийт. Экинчи сапар айылдарды кыдырып келсе анын тапшырмасынын көбү аткарылбаптыр. Жолдош ачуусу менен күнөөлүүлөрдү муштуму менен “тарбиялай” баштайт. Алар “кайсы документтин негизинде жардам беребиз” деп суурса, “Арыкбаев бер” деген деп бере бер дейт. Ошондон баштап оокаты өтпөй калгандарга кампадан эгин таратыла баштайт. Согушта күйөөсүнөн айрылгандарга торпок жана кой, эчки бери-

Күндөрдүн биринде ал жердешине келсе бир капитан Эсенбекти ур-бериге алып, анын өтүгүн тартып кийгени жатыптыр. Жолдош “товарищ капитан, прекратите” десе, ал “уходи баран, пока я тебя не прихлопну” деп наганын сууруп чыгат. Экөө тирешип калат. Ал ачуусу менен озунуп, ийининдеги октолуу беш атарын алып, капитанды атып калат. Тиги мүрт кетет. Жолдош өзү барып командирине болгонун болгондой кабарлап, камакка алынып, иши аскер трибуналына өтөт. Трибуналдын чечими менен Советтер Союзунун Баатыры деген наамынан ажыратылып, өзүн штрафбатка айдап жиберешет. Ал жерде да чалгынчы катары кызмат өтөйт. Чалгынга барып, керектүү маалыматтарды алып, зарыл учурда «тил» кармап келишет.

Ажалы жок экен, жеңишти Германияда тосот. Туулган жерине акталып 1946-жылы келет. Айылына келип жарым ай болгондо, аны Ысык-Көл облусуна чакырышып, Талды-Суу районунун аткаруу комитетине төрага кылып жиберешет. Өкмөт менен партиянын ишенимин актап иштеп берүүгө бел байлайт. Райондун иши менен бир аз таанышкандан кийин айыл-кыштактагы элдин жашоо-турмушу менен жеринен таанышуу үчүн, ал убакта машина жок, ат менен кыдырат.

Ар бир айылда болот. “Жаңы исполком келген экен” деп арыздангандар чыгат. Бирөө өкмөт чектеген пенсия-пособиясын ала алышпай жүрсө, бирөө ичээрге тамагы жок ачка калганын айтышат. Кароосуз калган жетим балдар да бар экен, Жолдош сельсовет төрагасын,

алардын короо сарайларын оңдоо башталат. Натыйжасы кейиштүү болуп, Жолдоштун үстүнөн облуска тоголок арыздар түшө баштайт. Анда анын өзүм билемдиги, чоң муштумдугу айтылат. Жылдын аягында обкомдун бюросунда Жолдош Арыкбаевдин иши каралып, малдын башын өстүрө албай, дандын планын аткара албай жатсак, өз билгенин жасап элге мал, эгин тараткан. Чоң муштумдугун көрсөткөн деген күнөө коюлат.

Жолдош: – Жолдош секретарь! Сиз баш болгон жетекчилер Лениндин осуятын аткара албай жатабыз. Ленин эл үчүн кызмат кылгыла дебеди беле. Ар бир кыштакта бир кашык талканга жетпей ачкадан өлгөнү жаткандар көп экен. План деп жүрүп элди кырып алалыбы? Эл жок ким менен иштейсиз, – деп туталанып чыгат.

Анын сырын билген бирөө: “Жолдош Арыкбаев, сабыр кылыңыз”, деп эшикке жетелеп чыгып кетет. Бюро келерки аптага жылдырылып, эл тарап кетет.

Жолдош эч нерсе болбогонсуп ишин улантып жүрө берди. Аңгыча Талды-Суу, Ак-Суу райондору жоюлуп, Түпкө кошулат. Жолдош Ак-Суу районундагы токой чарбага директор болуп дайындалат. Токой чарбада бир питомник бар экен, анда карагай, сосна, пихта, кайыңдардын көчөттөрүн өстүрүп, башка аймактарга сатышат экен. Жумуш оор, айлык аз. Ал бул жакта да жөн болбой, токой чарбанын көмөкчү чарбасын өркүндөтүп, анын эсебинен токойчуларга ысык тамак бердире баштайт. Көмөкчү чарбанын эсебинен арзан эт

саттырат. Бардык жумушчуларына бир машинадан бекер отун түшүрүп берет. Үй салам дегендерге тактай устундан башка акчалай да жардам бердирет. Жумушчулардын жашоо шарттары бир топ эле оңоло түшөт. Бир-эки жыл иштегенден кийин ревизия келип, көмөкчү чарбасын текшерип, малдын башы азайып кеткенин, киреше акчалар мамлекеттин казынасына түшпөй калганын аныктайт. Бирок, ал акчалар жумушчуларга жардам катары жумшалганы тууралуу документтер болот.

Райкомдун жолдомосу менен Жолдош Константиновка сельсоветинин төрагасы болуп дайындалат. Ал кайсы жерде, кайсы кызматта иштебесин жарды жашаган жетим-жесирлерге кам көрүүнү, тынчтык орнотуп, тартип сактоону биринчи планга койгон. Ал айылга барганда майда кыштактарды ирилештирип чоң айылдарга кошуп жаткан болот. Өзү өсүп-өнгөн Чоң-Жергезди кошуна айылдарга көчүрө баштаган. Көп туугандарын Константиновкага көчүрүп келип жайгаштырганга көмөктөшөт. Айылда тартип чыңалат, мас болуп алып мушташуу, айкырык, кыйкырыктар токтолот, себеби, эл тил албагандарды бир эле муштум менен жөнгө салып коерун жакшы билет.

Ал Константиновкада сельсоветтин төрагасы болуп бир топ жыл иштейт. Пенсияга жашы жеткенде кызматын өткөрүп берип эс алууга чыгат. Эл менен жүргөн кишиге үйдө отуруп калуу кыйын болот экен, жатса таң аптайт, күндүз кеч кирмеги тозок. Айласы кеткенде өзүнүн ордуна келген төрагага барып “бир кызмат таап бер” дейт. Ал “айылдагы магазинди өткөрүп алып иштеңиз” деп сунуштайт. Магазинде иштеген жакшы, элдин карааны үзүлбөйт. Соода-сатыгың жок болсо деле төңтүштү келип аңгеме куруп кетишет. Ал убакта жумуш жок, элдер жакырланып калган учур. Карызга чай-чамек, шекер, ичимдик сурап келе беришет. Жолдош аларга жок дей албай журналга каттап коюп бере берет. Жыл аягында текшерүүчү келгенде, бересе кишилердин тизмеси бир журналга толуп кетиптир дейт. Эсептесе көп суммадагы акча мойнуна түшүп калат. Эл деген эл да, элден айланса болот. Жолдоштун мойнуна акча түшүп калыптыр деген кабарды угуп алышып, илгери анын кылган жакшылыгын унутпай, облустун ар кайсы жерлеринен келишип, болгон жардамдарын берип жатышты дейт. Бири жылкысын, бири букасын, бири коюн, бири акчасын алып келип, Жолдошту куткарып кетишкен экен.

Кыргызда жакшы сөз бар эмеспи: “жакшылык кылган адамдын канжыгасына каз байла” деген. Ал бул сапарда элден бир тыйын сураган жок, элдер жардамга өзүлөрү келишти. Дүкөндү өткөрүп берип Жолдош Аксакалдар сотунун төрагасы болуп көп жыл иштеди. Жашы сексендерге барганда дүйнөдөн көчтү. Эли урматсый менен жерге беришти.

Анын атын мектепке, же көчөгө ыйгарганын билбейт экенмин. Мен интернеттен Жолдоштун ысымын Советтер Союзунун Баатырларынын тизмесинен таба албай койдум. Аскердик трибунал СССР Жогорку Советтин чечимин жокко чыгарууга укугу барбы жокпу билбейт экенмин. Ал Советтер Союзунун Баатыры болбосо да элдин сыймыгы болуп элинин эсинде кала бермекчи.

Окен МАМАТКАНОВ,
эмгек ардагери,
Бишкек шаары

Арслан КОЙЧИЕВ

Генетиктин маеги элди дүрбөттү

(Жаңы романдан үзүнгү)

Өңгөлөрдү билбейбиз, бирок биздин өлкөдө өлүмдү жазгыргысы келгендер, колдон келсе бир эмес, бир нече жолу адаштырып, беш күнчөлүк өмүрдү ошентип утур-утур узартып отуруп, колдорунан келсе жер бетинде түбөлүк жашап калууну эңсегендер толтура тура! Арасында карысы да бар, жашы да бар дейт. Аялы да, эркеги да аралаш дейт. Анан да генетикти төбөлөрүнө көтөрүп, эмитен эле “уруттук баатыр” атыктырып алышыптыр. Алды оозу-мурду кыйшайбай генетикке “Ак шумкарды” ыйгарууну сурап, өкмөткө талап койгондор пайда болуптур. Алты күндөн бери өлкөнүн булуң-бурчунан телефондун жаагы кызыганча тындырбай чалышып, тымтырс жаткан Академиябыздын тынчтыгы бузулду дейт. Эң кызыгы академиянын жамааты эмитеден эле эки жаат болуп бөлүнүп алган имиш.

Академик досунан ушундай көп укту. Академик башы менен убарасына карабай Улуттук Академия турган жерден тердеп-курдап жөө келип, Фрунзе менен Панфилов көчөлөрүнүн кесилишиндеги кафеге чакырган эле, чай үстүндө жай кобурашып отурушканда өз оозунан кенен-чонон укту. Чоочугансып алыптыр. Сөз арасында генетикти сөгүмүш этип да койду. Философ чоочуган жок. Өзү да ошолордун биринен эмеспи, алеки заматта булуң-бурчтан биригип, генетикти колдоочулардын кыймылы пайда болгонуна бир эсе кубанды. “Мына сага!” – деди кубанган жаны ичинен. Бу карды чагылгандай таратып, кайран “А...” гезити бир ишке жараган экен!

Жабалактаган эл ырыскыдан куржалак калчудай жанталашып, биринин колунан бири жула талашып окуп жаткан экен, “А...” гезити алыс-жууктагы айыл-ападан бери тарап кетиптир. Жедеп сүзүлүп-тытылып, бөлөк-салак болуп колго таптакыр илинбей калганда ксерокчүрмөдөн өткөрүп алып окугандын амалын таап алышыптыр. Алыскы Алай менен Ат-Башыдан чалып сурагандары деле: “Генетик! Генетик каякта?” дешип бирдемелери өтүп кеткендей догурунат имиш. Абыдан таасирленгендери жапатырмак уюшуп ушул аптада Академиянын короосуна түрө чогулматка чамынып калышкан имиш. Бу биздин калаада анчамынча киши чогулган сүрмө топ жыйындардын тапатамдан ээ-жаа бербей удургул, Ак үйдү көздөй өчү бардай таш ала чуркап, тап бербесе көксөөсү канбаган адаты бар эмеспи, анын сыңарындай бу сапар да ошентип жүрүшпөсүн деп көзү алайган президент Академиянын чоң залын сунуш кылып иет.

– Талаптары эмне экен? – деп тактады философ.

– Эмне болмок эле, жанагы акылынан айныган генетикти таап берүүнү талап кылышмакта, – деп бакылдады академик досу.

– Таап берип, жолуктуруп койгула да, – деди философ.

– Таап берерин го таап бербиз. Ал маселе эмес. Генетиктин келжирек идеяларын токтоосуз ишке ашырууну талап кылышканы күйгүзүп жатпайбы!

Досунун бул сөзү философко жаккан жок.

Мен сөзсүз барам! – деди ойлуу. – Сөзсүз барам дагы сөз алып сүйлөйм!

Ошентчи, досум! Тополоң чыгарып жиберишпесин. Көмөгүңдү аябачы. Эптеп ызычуусуз аякташына жардам этчи, – деп жалпактады академик.

Чоңдордун тапшырмасы менен келгени билинди.

– Баары каражат маселесине такалат, – деди философ ансайын ажыкыстанып.

– Апей, акы да төлөшүбүз керекпи? Же элге акча тараткангабы? – деди академик.

– Жо-ок. Мага кокон тыйын да кереги жок! Жанагы сен келжирек деп жээриген долбоорду сүрөгөңгө сурап жатам! – деди философ.

– Ой, сен да ошолор тарапта белең? Сен да жашооңду узартып, жер бетинде узагыраак жүрө тургандын камын жеп жатасыңбы?

Досу тараптап каткырып ийди.

– Балким, – деди философ жылмайып.

– Жашырбай айтчы, канча жашка ыраазы болор элең? – деди досу.

Мен кайра тирилип келишин кыялданган үч-төрт эле адам бар.

Ошолордун тирилип келгенин бир көрсөм, тирилип келишкенче өлбөй турсам эки дүйнө арманым болбос! – деди философ.

– Анан дагы жакын адамдарымды кантип кыяйын. Ошолордун да армансыз узак жашаганын каалар элем!

– Ачыгын айтчы, кимдер? – деп такыды академик.

– Топ жыйынга барганда угасың да аны, – деди философ.

– Ушу сен башынан фараон жайын көп айтасың! Жаңылбасам, бирөөсү – фараон эмеспи! – академик таап алгандай кудундады.

– Жыйын маалында угасың дебедимби! – деди философ.

Ким эле? Ушу сен Эх... Эхнатон жайын тажабай айтчу элең.

Академик кургур ансайын кычады. Анда философ безге сайгандай бир тийди:

– Ыймандай сырыңды жашырбай айтчы, досум? Эгер ошондой мүмкүнчүлүк чын эле буйруп калса, сен өзүң кимдердин тирилип келишин кааламаксың да, кимдердин тирилип келишин каалабас элең?

Десе, академик ойлонуп калды. Ошентип академикти ойго салды.

Философтун эмнени кыйытып жатканын билди. Академиктин “академик” наамын алышына өмүр бою каршы чыгып, өмүрү өткөнчө каршы чыгып жүрүп а дүйнө кеткен душманы боло турган. Ошону кыйытып жатканын түшүндү.

– Ээ, койчу ошол каапырды, – деди академик жактырбай колун жаңсап.

– Тирилип апкелсең да жакшылыкты билчү неме эмес!

– Кокус тирилип келсе кайра кармашып калат белеңер?

– Ал жөнүндө ойлогум да келбейт, – деди академик.

– Сен өзүң дагы канча жыл жашаганды кааламаксың? Же “академик” наамым түбөлүктүү, ушуну менен бүттү, ошол атым эле жетиштүү деп жүрөсүңбү?

– Буюрганын көрөбүз, – деди академик.

– Өзүң кайсы тарабыңда элең? – деп такмазалады философ.

– Эл мененмин! – деди академик. – Биз эл мененбиз да!

– Ошентсең! – деди философ жылмайып.

Академияга барса топураган эл. Аарынын уюгундай ызылдашат. Ким гана жок арасыңда!? Аяк кийиминин апкытын майрыпта баскан малчылар, чачтары майланышкан таксисттер, керели-кечке күнгө какталып базар таптагандар, сөзгө тапан блогерлер, тааныш мугалимдер... Академиянын адамдары да кошо аралашып алган экен, аларың караламан элдин арасынан араң-араң айра таанылат. Карысы да жүрү, жашы да жүрү, аялы да жүрү, эркеги да жүрү түртүшүп. Академиябыз академияга окшобой эле, колоңсо тер жыттанып, түртүшмө базарга окшой түшүптүр. Сандагал бомждорго эмне бар десең эми, тирүү десе санда жок, өлүү десе көрдө жок немелердин атынан шайланып келгенсип алардан да жүрү бирин-экини шүмшүйүп. Кыскасы, оорусу да жүрү, соосу да жүрү. Эң кызыгы, ылгый эле кыргыз го десе, оорусу да жүрү, дунганы да жүрү...

Көрсө ушунун баары узак жашагылары келет тура! Мынча илээшип жарыкчылыкка бир туулуп алган соң, акыр заман ажалы тооруганча тирүү тургулары келет тура!

Кайдан-жайдан кулактары чалганы белгисиз, оозуна ээ боло албаган кайсы аңкоосу буларга колтугун ачып, дүрбөтүп ийгени да белгисиз, бирден тилмеч жалдап, илээлете ээрчиткен бир топ кытайы да жетип келиптир, тобо. Алар каякка жанталашат десең, капырай. Же арабызда жансыз жүргөн немелерби? Андан-мындан кытайдын аралап басканын көргөндөр көздөрүндө огу болсо атып ийчүдөй үңүрөйө карап жатышты. “Тили бурууларды кайсы акмагыңар чакыргансыңар!?” – дегендей ызырынып алышты. Күбүр-шыбыр сөз чыкты.

– Кууш керек! Кууш керек! – деген үндөр угулду аңгыча.

– Бомжду го кууйсуң, тили бурууну канттиң? “Эй, эл-журт! Өжөрлөнүп кып-кыргызча какшанып туруп алалычы, кып-кыргызча какшанып туруп алсак эле тамам, тажагандарыңда тарап кетет өздөрү!” – деген акыл чыкты бирөөнөн. А тилмечтеричи? Тилмечтери бар турбайбы!? “Тилмечтерин тим кой!” – деп акылдуусунду экинчиси. Кантип тим коёсуң?

Мында оордугунан токтобой мурдунун учуна түшкөнсүгөн калың көз айнегин оңдонуп, утур түшсө утур оңдонуп, “эмне балээнин ичинен чыктым эле!” – дегенсип эки жагына элеңдей караган бекене бирөөнү ортого курчап, өзүнчө бөлүнгөн жоон топ киши туру. Академик досу жүрү арасында. Иш-чаранын бир жагын чоёт окшойт сыягы, обу-жок бакылдап алган. Өз ара кыжыкужу түшүп, элден бөлөкчө кымгууттанган түрлөрүнө караганда уюштуруу ишин мойнуна алгандардан көрүнөт. Кызыл чеке түшө талашып-тартышып жатып, жыйынды болжолгон убактан жарым саат кечиктирип башташты. Кадыресе иш каадасы кылып, узундуу-кыскалуу болуп ээрчишкен аларың академикти алдыга салып кызыл чыт жабылган узун үстөлдү ээлегени бирден чубуруп президиумга чыгышканда күрү-күү түшүп, залга жык-жыйма толгон эл жарданып карап турду. Араң турушкан экен, айрымдары өмүрлөрү эмеле узарып кетчүдөй сүйүнгөндөн алакаңдары айрылганча кол чаап да жиберди. “Кимиси? Кимиси экен?” – деп моюндарын созгону андан көп.

– Жулунуп-түртүшкөндөрдү жөөлөп алдыга өткөн философ топураган журналист-

тер менен блогерлер беш-алты сыйралал ороп алган трибунанын так маңдайынан бош орун таап отурду. Элчилеп генетикти көргөнгө куштар жаны элден калышпай мойнун созду. Жука чачты артка сыйдам тараган, калың көз айнекчен, бою кодойгон жанагы кишиге тегерегиндегилер текши ийилип, төргө өткөрүшкөнүнөн, “айтпадым беле, ушунусу!” деп болжоду. Жаңылбаптыр. Так өзү экени да билинди.

Жыйын ачылды. Иш каадасы кылып дебедикпи, жыйынды баштаган киши – академиянын жанагы өкүлү – бүгүнкү чогулушту өлкөбүздүн турмушундагы эң эле орчундуу окуя, улутубуздун миң – миң жылдык карт тарыхындагы улуу жетишкендик атап, анын урматына оболу гимндин ойнолушун өтүндү эле анысы ойлоштурулуу экен, гимн жаңырды. Ошондон кийин окуянын даңазасын ашырмайдын машакатын тартты. Чаргытып ар нерсенин башын чолуп сүйлөдү. Бир туруп, адам аттуунун оозун ачырчу жаңы ачылышка академия эң башынан эле чамасынын жетишинче сүрөөнчү болгонун саймедиреп, бир туруп, бул ишке өзү кошо аралашып, ажалды адаштыргандардын биринен болгонсуп калканып, он мүнөтчө эринбей жаагын жанды. Аны угуп отуруп философ жакасын кармана жаздап токтоду. Башын чайкап койду. Күн тартибин жарыяламайы он беш мүнөтчө убакытты чапчып баратты эле, айрымдардын сабыры түгөнүп, чарылдап жибершти. “Сөздү чубалжытпай кыскартыңыз! Генетикке сөз берели! Генетикке! Сизди укканы келдик беле, биз генетикти укканы келгенбиз!” – деп туш-туштан жаалашты.

Сөз кезеги шашылыш генетикке берилди! Антпей эле көрчү болсоң мынабу эл чаңтополоң салып, академикти көгала кылып койчо сабагандан кайра тартышчудай эмес.

Айтүүдө, бечара генетигибиз өмүр бою кенже илимий кызматкер наамын көтөргөн неме экен. Жумушуман өйдөлөйүн, башкаларчылап илимий даража күтөйүн деп деле жулунбаса керек. Бирок мынабу ишке башын сайып, отуз жылдык өмүрүн арнаптыр! Отуз жыл! Үй-бүлө күткөнбү-жокпу белгисиз, отуз жыл бою кенже илимий кызматкердин жарыбаган айлыгына кантип жанын багып күн көрдү, анысы деле белгисиз... Ал ордунан ашыкпай туруп, көз айнегин оңдоно трибунага баратканда, элден кагуу жегенине оңтойсузданып отурган алып баруучу:

– Бу киши аныгында генетика илимдеринин чилистени! – дей салды.

Академиянын жыйындар залын түп көтөргөн дүркүрөгөн кол чабууну мына ошондо көрүп ал. Кулак тунат. Коммунисттер жоголгондон бери мындайды көрө элек элек. Тура калып кол чапкан академик куп келтирип сүйлөгөнүнө, таап айтканына маашырланды.

Генетик трибунага чыкты. Непадам өзү тапкан ыкмасына салып кайра тирилтип апкелсек, эмки жашоосунда бою-башынын кандай болору белгисиз, бирок азыр анын сокудай башы трибунадан сороюп араң эле көрүнүп турду. Микрофонду боюна чактап беришти эле мойну кекейип калды. Ал сүйлөгөнгө камданып жаткан чакта экрандагы жазуу менен сүрөт алмашты. Экрандын башында “клетка”, “ДНК” деген жазуулар жайнап, кандайдыр-бир быжыраган шарттуу сүрөттөр пайда болду.

– Урматтуу эл-журтум! – деп баштады сөзүн генетик. – Урматтуу калайык калкым! Мен ушул мүнөттөр үчүн өтө бактылуумун жана ушул ирмемдерди өмүр бою күткөмүн. Кебим башынан болсун, агайын. Бул ишке башымды сайганымдын себеби: элиме эмне кызмат кылсам деген асыл мүдөө, канткенде улут алдындагы уулдук парызымды актасам деген дегдөөм бир да мүнөткө жанымды жай алдырган эмес! Бул жашоого келген соң элим үчүн бир чоң иш жасашым керек эле. Айтматовдой жазуучу болуу колумдан келбесе, Миңжылкиевдей ырчы боло албасам, Акаевдей боло албасам, колумдан ушул эле келет экен, ушул ишке киришим...

Муну укканда эркеген эл залды түп көтөрө кыйкырып, дүркүрөтүп кол чабышты.

– Акаевди айтпачы! Сен Акаевден эчак аштың! – деген үндөр угулду.

Ушул маалда экранда быжыраган майда сүрөттөр менен катар койдун, уйдун, төөнүн сүрөттөрү пайда болду. Генетик экран жакка бир кылчайып алды да эргип сөзүн улантты: –Туугандар, мен бул ишке өткөн кылымдын сексенинчи жылдары эле шымалана

киришкен. Ал кезде Советтер Союзу тирүү. КГБ менен орустун көзөмөлү күчтүү. Бирок ошондо эле менин улутчулдук сезимим ойгонуп, генетика илимин кыргыз элинин кызыкчылыгына иштетүүнүн үстүндө ойлоно баштаган. Аңгычакты Советтер Союзу кыйрады. Бизди көзөмөлдөгөн да, каржылаган да күчтөрдүн изи сууду. Ошондогу каатчылыкты билесинер. Мен кыйынчылыктарга моюн бербей ишимди уланта бердим. Токтотуп салуу оюма да келген эмес! Чынын айтышыбыз керек, советтик илим көп жагынан алганда Батыштан кыйла алдыда эле. Эгерде Советтер Союзу кулабай, колдоо болуп турганда дагы көп иштер жасалмак. Ошонун бири: “клоунинг” темасы! Биздин лабораториябыз мыкты деп эсептелчү. Ар кошкон улуттан күчтүү илимпоздор чогулган эле. Орусу да, немиси да, еврейи да бар эле. Биздин илимий топ жаныбарларды клоунинг кылуунун бир нече усулун сунуш кылып, иш жүзүнө ашырганы калганбыз. Маселен, койду, уйду, төөнү... Балким, жылкы тукумун...

Генетик ушундай маанилүү тажрыйбага катыштырууга жан-жаныбардын ичинен эмне себептен Чолпон-Ата тукуму, эмне себептен Чычаң-Ата тукуму, эмне себептен Ойсул-Ата тукуму тандап алынганынын жөн-жайын майдалап түшүндүрүп, Камбар-Ата тукумуна али кезек жете элек эле.

– Ээ, кокуй, макулукту аралаштырбай, Адам-Ата тукумунун жайын айтчы! – деп кыйкырды арданган бирөө.

– Чоң маселе үчүн чогулган жыйыныбыз кой менен уйду кеп кылчу жерби?

– Кыргыз-Ата тукумун десең! – деп коуроң этти ашырган улутчул бирөө.

Зал күүлдөй түштү. Сөзү бөлүнгөнгө генетик сүрдүгүп туруп калды. Мурдунун учуна түшкөн көз айнегин оңдогонго чамасы келген жок.

– Айтып жатпайымбы, – дегенге араң жарайды.

– Эмнени айтып жатасың? Кой, уй, төө деп, жанатан бери дөөрүгөнсүп жан-жаныбарды санап жатасың го, – деп каптады дагы бири капталдан.

– Биз чынында адам жайын укканы келдик эле!

Ошону айтканы жатпайымбы, – деп актанды генетик ансайын.

– Өлгөн адамды кайра тирилтүү идеясына кантип келгенимди түшүндүргөнү жатпайымбы.

Жыйын жаңыдан кызыганы жатса, кимдир-бирөөлөр “клоунинг” деген сөздөн эле адашкан экен.

– Байкебай, “клоуниң” дегениңиз эмне? Бизге окшогон карапайым элге жөнөкөй тил менен түшүндүрүп бериңизчи, – деди алардын атынан бирөөсү.

Чырга айланып кетпегей эле деп чыйпыйы чыккан академиктин эки көзү алайды.

– Сабыр кылгыла, туугандар! – деди. – Сабыр кылгыла!

Анан генетикке кайрылып, күрсүлдөп коё берди:

– Сиз да сөздү көп чойбой, ток этер жерин айтсаңыз тезирээк!

Зал тынчтанды. Генетик эсин жыйып, сөзүн улады:

– Ошол жылдары клоуниң ыкмасын түз эле адамдарга карата колдонуу идеясы башыма келди.

Ал оң сөөмөйү менен өз башын көрсөтүп, чыккынын укуду.

Дароо аны ишке ашыруунун үстүнөн алпуруша баштадым, деди андан-ары. – Кыйынчылыктарга моюн бербей иштедим, туугандар! Натыйжада, адамдын клеткасынан, ДНКсынан ошол адамдын кудум өзүндөй болгон түгөйүн жасап алса болоруна көзүм жетти! Бул ыкманы көзү өткөндөргө да колдонсо болорун далилдедим! Башкача айтканда өлгөн адамды өз клеткасынан, өз ДНКсынан кайра өстүрүп, кайра тирилтип алууга болот!

Өлбөй коюу дегениң, эки келбес делген жарыкчылыкка кайра тирилип келүү дегениң, чиркиндики-и, кимди болбосун эркине койбой толкуткан кандай жагымдуу, кандай таттуу кыял! Мында отургандар акыры түбү ар бирин тооруп бир ирет келчү өлүмдү эмеле адаштырып салышканын элестетип, бешенеге жазылган жазмыш болот имиш, ошол жазмышты жазмыш экенине карабай минтип жазгырып салуунун жолу табылган соң кайра тирилип жашап калышарын, колдон келсе бирден эмес, бир нече сыйрадан тирилип жашап калышарын кыялданып алышкан белем, аңырайып угуп, ооздору

араандай ачылды. “Тиги дүйнө деген бар, тиги дүйнөнүн бейиши бар!” дегенге жан-дили менен ишенип, буга чейин түз эле бейишке түшүүнү дегдеп жүргөндөрдүн да ниети заматта бузулуп, айнып калышты белем. Дагы эле үмүтүн үзө электери арасында калган болсо генетик андайларды биротоло айнытты. Минтип айнытты:

– Башкача айтканда, урматтуу мекендештер, жаңы эле каза тапкан адамды кой, эбак аа дүйнө кеткен адамга да кайра жан киргизип, тирилтип алуу мүмкүн! ДНК деген болот, эң башкысы ДНКсы алынса болду. Сөөктүн кымындай эле кыпынынан кишинин тулкусун толук жасап, тирилтип салабыз!

Капырай-эй! Анысы кандай болот? Экран “жалп” этип өчүп, жарк этип күйдү. Жайнаган сүрөттөр пайда болду. Куураган баш сөөктүн, ошол баш сөөктүн жаак тушунан кертилген кыпынынан өнүп отуруп, өсүп отуруп, кишинин тулкусу кантип калыбына келери ийне-жибине дейре бадырайта тартылган сүрөттөр экрандын бетин бербей жайнады. Ар бир сүрөттүн ирээтин түшүндүрүп, генетик саймедиреп жатты.

– Эмнени элестетишти ким билет, чала көрүнгөндү даана көргүлөрү келгенсип айрымдары ордуларынан тура кала экранга тигилди. Эмнени элестетишти ким билет, “Астагфирулла! Астагфирулла!” – деген үндөр угулду арасынан.

Бейиштен сууруп апкелеби, же тозоктон сууруп апкелеби, иши кылса апкелишет экен. Иши кылса ойготушат экен. Бейиштен кайтчуларды билбейбиз, а бирок тозоктон кайтчуларга сооп эле болот окшобойбу! Кудуретиңен кагылайын Жараткан, минтип отурсак, эртеңки күнү чын дүйнөң кайсы, жалган дүйнөң кайсы, айырмасы билинбей калат окшобойбу! Мына ушундай иш экен!

– Андай болсо Манасты тирилтели! – деп кыйкырды тээ арт жакта, бурчтагы кыйшык орундукта кыпчылып отурган бирөө залды жаңыртып. – Арбагы бийик Манасты тирилтели!

Туура сунуш. Манасты ойготолу! – туш-туштан коштогон үндөр жаңырды. – Манас-Атаны ойготолу!

Мындайда жарышка түшкөнсүп, озунуп сунуш айткандардын жайнап кетери турулу эмеспи. Анан да кимиси озунуп айтса ошонусунун сунушу өтүп да кетет эмеспи. Айры калпагын баса кийип алдыңкы катарда үңкүйүп отурган бирөө элдин алды болуп айтканга үлгүрбөй калса мөөрөйдөн куржалак калчудан бетер ашыгып, мойнун оозуп үн салды:

– Бөлөкбайды да тирилтели!

– Барс-бекти тирилтсекчи! Барс-бекти! – деп бакырды дагы бири.

Генетик “а” деп оозун ачканча, айры калпакчан киши бу ааламда бөлөгү менен түк иши жоктой кычады:

– Бөлөкбайды да тирилтели!

– Кайсы Бөлөкбайың!? – “Барсбек деп” бакырган киши жактырбай “барк” этти.

– Андан чоңдору турса!

– Ооба, чоңдору турса!

Төбөсү бийик калпагын шоңшойтуп трибунага чукул отурган бирөө ушинтип сүрөдү.

– Чоңдору? Атаны кокуйдуку-у, качандыр бир кездердеги чоң-кичине болуп бөлүнүп алмактын айыкпас илдет сыяктуу илээшип-жармашкан адаты эзели-езели калбайт экен го, эски оорубузду карматып эмитен эле чоң-кичине деп бөлүнгөнү калдыкы эми? Эми көзү өткөндөрдү да чоң-кичинесине жараша ылайыктап, ылгап-ылгап тирилткени калдыкпы? Чоңсунгандардыкы өттү ушу! Койгула эл бузарлыгыңарды! Жарабайт моюңар!

Элдин тең жарымынын ою ушинтип бузулуп, күңкүлдөп калышты эле, кудай бетин салбасын, залдын ичи кудум куюн сымал удургуй түшкөнсүдү. Чыр чыкчудай көрүндү. Көзү алайган академик чукулунан аралашып, көп учугун кайрадан генетикке алып бергенче ашыкты.

– Жолдоштор! Ирээти менен сүйлөйлү! Оболу урматтуу чилистенибиз сөзүн бүткөрсүн! Жыра талашып, ушинте бере-сиңерби? – деди да генетикке кайрылды. – Улантыңыз!

Зал тынчтана түштү. Генетиктин оозун карап калышты кайрадан.

– Туугандар! Биринчиден, улуу ишти баш-аламан баштаганыбыз жарабас. Улуттук комитет деп атайбызбы, комиссиясы деп атайбызбы, айтор,

жооптуу уюмубуздун болмогу шарт! – деди генетик. – Анан анын иш планын, программасын түзүп алалы. Ал эми, Манас-Ата жайына келсек...

Мукактана түшкөн генетик желкесин саамга кашынып, жообун узатты: – Манас-Атанын сөөгү каякта экен? Дайыны белгилүү болсо тирилтип алсак дегенде менин деле эки көзүм төрт! Сөөгү табылса кана, атаганат! Күмбөзүн казып, көрүн ачышканда аял кишинин сөөгү чыкты деп жүрүшпөйбү. Ал эми, Барс-бек бабабыз жайына келсек. Анын кабыры Какасиянын баланча жеринде жатат деген маалыматты эзели жолуктурган эмесмин. Же араңарда билгениңер барбы?

Жанатан бери атырылып аткандар учукпай калды. “Бөлөкбайлаган” киши чукуранып тим болду. Бу сапар төбөсү бийик калпагын шоңшойто кийген жанагы киши мөөрөй тийчүдөй топ жарды:

– Армандуу кетишти эле! Чогуулап киришип, эсил кайран хан Садырды уулу менен чогуу тирилтип алалы!

Анысы ким эле? Эмне арманы бар эле? Айрымдары айран таң. Ооба, кайран Ак уул, Куу уул балдары эки кылым оодарылганча ушунчалык азган экен, эстей алышпай айран таң. Генетик жообун бергенче капталдан бирөө айкырык салды:

– Капырай, кайсы Садырды айтасың?

– Кайсы Садыр экенин тирилтип келгенинде көрөсүң! – деди төбөсү бийик калпакчан киши кабагын түйүп.

Анысы жалгыз келбей, жоон топ жандоочтору менен келген көрүнөт. Арасынан бирөө чарылдап коё берди:

– Уулун айта бер! Он алты жашында кадимки Аблайга айбат көрсөткөн!

Академик кайрадан аралашты:

– Жолдоштор! Ирээти менен дебедимби! Каякка шашыласыңар?

Баарыңарга сөз кезеги жетет. Оболу урматтуу окумуштуубузду сыйлап, сөзүн соңуна чыгарууга мүмкүнчүлүк бербейлиби!

Карапайымырак башка жайда болсо биринин кебин бири укпай ызылдап, аягы дагы кандай болуп кетмек ким билет, академиянын залы дегениң академиянын залы да, ошо академиянын төбөсү бийик заңгыраган залында чалкалап кенен отуруунун бактысы буйруганына маашырланган эл кесир-кусур кылбай, кудай жалгап тынчтанып берди. Академик жанатадагы күн тартибин өктөө кайталап эске салды:

– Ошон үчүн айтпадымбы! Жарыша сүйлөп, сөз талашканыбыз жарабас. Жактап сүйлөчүңөр болобу, же башкаңар болобу, аты-жөнүңөрдү алакандай кагазга жазып, мында атайы дайындалган балдарга карматсаңар! Мен тизмелеп алайын да кезеги менен сөз берейин. Баарыңарга кезек жетет!

Ыгына дароо көнгөндөрдүн айрымдары андан-мындан үн салды:

– Туура! Туура айтасыз, аксакал!

Көз айнегин өйдө тарткандан тажабаган генетик тамагын жасап алып, үзүлгөн кебин үзүлгөн жеринен жалгады:

– Урматтуу туугандар, уксаңар! Улутубуздун бу жарыкчылыктан бизге чейин жашап өткөн уулдарын сыйлап, тирилтип алуу маселесин көтөрүп жатасыздар. Эң туура маселени көтөрүп жатасыздар. Бу аракетинерди мен силердин улут жандуулугуңар деп түшүнөм жана ушу демилгени укканыма кубанганымдан териме батпай турам! Туугандар, бул ишке киришүү үчүн ириде бир маселени тактап, чечип алуубуз абзел. “Улуттук комиссия” деген жумушчу топту уюштуралы дебедимби, ошол комиссия улутубуздун уул-кыздарынын сөөгү жаткан жерлерди кылдат тактап, картага түшүрүп, каталогун түзүшү зарыл!

Эч бир жандын оюна келбеген, адам таң каларлык дагы бир жарыянын айтылганын абдан жактырды белем, жалдыраган көпчүлүк шатырата кол чаап ийди. Антпегендечи! Кана айткылачы, көрүнгөн кокту-колто, какыраган куу чоңдо тунжурап жаткан бейиттердин эсебин алып, мээнеттенип картага түшүрүп, эринбей каталогун түзүү кимбиздин оюбузга келди эле? Кайсы көсөмүң кыйратты эле? Картага түшүрүп, каталогун түзгөндү мындай кой, кечээ эле жаңы коюлган мурзөлөрүбүздү калың кара шыбак басып каралбай жатпайбы! Караганды кой, уучтап топурак салган бойдон экинчи кайрылып басып барбаганыбыз канча?

(Уландысы бар)

Талас

“Манас Деми 2025” марафону – Таласта

Талас облусунда биринчи Эл аралык “Манас Деми 2025” жарым марафону өттү. Бул тууралуу КР Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлүнүн маалымат кызматынан кабарлашты.

Маалыматка ылайык, иш-чаранын ачылышына президенттин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлү Эрмат Жумаев сөз сүйлөп, Талас облусунда мындай эл аралык деңгээлдеги биринчи жарым марафон экенин белгиледи. Иш-чаранын негизги максаты – Талас өрөөнүндө туризм, спорт тармагын пропагандалоо жана жаштарды сергек жашоого үндөй турганын белгиледи.

“Манас Деми” эл аралык марафонубузга Казакстан, Өзбекстан, Россия, Германия, Австрия өлкөлөрүнөн жана Кыргызстандын мыкты жөө күлүктөрү келип, жалпы 1 миңден ашуун адам катышты. Байге фондубуз 1 млн. сомду түзүп, мыкты спортчуларга акчалай сыйлыктар тапшырылды. Жарым марафондун алкагында 21, 10 жана 3 чакырымга жарышуу, ошондой эле бул жөө жарышыбызга мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар да катыша алышты. Талас аймагы үчүн бул жөн гана спорттук иш-чара эмес, өлкөнүн эл аралык туризм жана активдүү эс алуу борбору катары имиджин бекемдөөгө болгон маанилүү кадам. Келечекте “Манас Деми” жарым марафонун жыл сайын уюштуруп, салттуу мелдешке айлантууга ниетибиз бар”, – деди Э. Жумаев.

Белгилей кетсек, марафон президенттин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлүнүн жана алтын өндүрүүчү “Альянс Алтын” компаниясынын демөөрчүлүгү алдында уюштурулган.

Түгөлбайдын ыр майрамы

Кыргыз Республикасынын эл артисти, обончу, композитор жана акын Түгөлбай Казакөв Талас элине өзүнүн “Жүрөктөн чыккан обондор – Ыр майрамы” аттуу чыгармачылык кечесин тартуулады. Чыгармачылык кече Талас шаарындагы маданият үйүндө өттү.

Анда элдин жүрөгүнөн түнөк тапкан «Алтын балалык», «Жамгыр»,

«Сүйүү жазы» жана башка эл сүйгөн обондор жаңырып, көрүүчүлөрдү кубанычка бөлөдү. Ар бир обон – тарых, ар бир ыр – жүрөктөн жаралган! Талас эли улуу талантын дуулдата тосуп, узун сабак кол чабуулар менен узатты.

Козубек ИМАНКУЛОВ,
өз кабарчыбыз

Извещение

Специальный администратор **ОсОО «SoTel» («СоТел»)** банкрот объявляет о созыве очередного общего собрания кредиторов, которое состоится **25 июня 2025 года в 14-30 часов** по адресу: **г. Бишкек, ул. Манаса 12 а.**

Представителям кредиторов для участия в собрании кредиторов необходимо иметь при себе надлежащим образом оформленную доверенность с правом голосования.

Справки по тел: **0552 76-33-31.**

П-195

Извещение

Специальный администратор **ОсОО «ТехPromNext»** банкрот объявляет о созыве очередного общего собрания кредиторов, которое состоится **25 июня 2025 года в 14-30 часов** по адресу: **г. Бишкек, ул. Манаса 12 а.**

Представителям кредиторов для участия в собрании кредиторов необходимо иметь при себе надлежащим образом оформленную доверенность с правом голосования.

Справки по тел: **0552 76-33-31.**

П-196

Считать недействительным

Утеранный государственный акт о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 844097, идент. код 2-02-03-1001-0411 по адресу: Иссык-Кульская область, Жети-Огузский р-н, с.Барскоон, ул. Ленина 105 на имя **Кенжебаева Жанболота Кенжебаевича** считать недействительным.

П-193

Жараксыз деп табылсын

Мамлекеттик салык кызматынын Ош шаардык башкармалыгы тарабынан жеке ишкер **Маликова Карамат Сатвалдиевнага** берилген ИНН: 10207196500208 сандуу мамлекеттик каттоо күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын. **ТА**

Жараксыз деп табылсын

Ахмеджанов Алишер Махмудовичтин үй-бүлөсүнө таандык Кара-Суу районундагы Датка айыл аймагынын Падаван айылында жайгашкан үлүш жердин (идент. код: 5-04-17-0008-0132) 26.02.1995-жылы берилген №5/808 сандуу күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын. **ТА**

Считать недействительным

Утерьянное удостоверение на право временного пользования земельным участком серии В № 078753 от 25.09.2018 года, идент.код 7-05-14-0005-1158 по адресу: Чуйская область, Кеминский район, с.Чым-Коргон, к- 546 на имя **Будайчиева Каныбека Дакибаевича** считать недействительным. **КВ**

Считать недействительным

Утерьянное свидетельство на право пользования земельной долей серии КЖ № 255 от 23.04.2001 года по адресу: Нарынская область, Нарынский район, с.Эмгек Талаа, поле Көр-Булак на имя **Шүкүрканова Бакаса Багышбековича** считать недействительным. **МБанк**

Считать недействительным

Утерьянное свидетельство о государственной регистрации индивидуального предпринимателя Жайылского района код ОКПО 24599603, ИНН 1050819 7200644 на имя **Дилматовой Чинары Моконовны** считать недействительным. **КВ**

Считать недействительным

Утерьянная зачетная книжка СК215005820 выданный (КГМА) Кыргызская Государственная медицинская академия ВСО, 4 курса, 1 группа на имя **Орунбай кызы Асел** считать недействительным. **П-194**

Считать недействительным

Утерьянный государственный акт о праве частной собственности на земельный участок серии Ч №1081607 от 22.02.2022 года по адресу: г.Балыкчы, 4 ул. уч.114 на имя **Сагынча Керима Сайырбековича** считать недействительным.

Жарыя

Ак-Талаа токой чарбасы, Кыргыз Республикасынын өкмөтүнүн 10-апрель 2018-жылындагы № 192 “Мамлекеттик токой фондун пайдалануу жана тескөө тартибин бекитүү жөнүндө” токтомунун негизинде Мамлекеттик токой фондунун төмөндөгүдөй жерлерин ижарага берүү үчүн **конкурс жарыялайт.**

1. Ак-Талаа токой чарбасынын Ак-Тал токойчулугундагы №6 кыдырманын “Кызыл-Там” участкасынан 0,54 га жер аянтын рекреациялык-туристтик багытта.

2. Ак-Талаа токой чарбасынын Ак-Тал токойчулугундагы №6 кыдырманын “Кара-Суу” участкасынан 0,44 га жер аянтын рекреациялык-туристтик багытта.

3. Ак-Талаа токой чарбасынын Ак-Тал токойчулугундагы №6 кыдырманын “Чоң-Кыя” участкасынан 0,60 га жер аянтын рекреациялык-туристтик багытта.

Конкурсдук документтерди тапшыруунун акыркы күнү **2025-жыл, 9-июль.**

Конкурс өтүүчү жер: **Ак-Талаа району, Баетов айылы А.Асаналиев 18. 2025-жылдын 16-июль күнү** Ак-Талаа токой чарбасынын башкы кеңсеси.

С/О 303

Жараксыз деп табылсын

Мамлекеттик салык кызматынын Ош шаардык башкармалыгы тарабынан жеке ишкер **Каримова Асель Каримовнага** берилген ИНН: 11505198501050 сандуу мамлекеттик каттоо күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын. **ТА**

Жараксыз деп табылсын

Мамлекеттик салык кызматынын Ош шаардык башкармалыгы тарабынан жеке ишкер **Рахманбердиев Алишер Тойчубековичке** берилген ИНН: 21101199000630 сандуу мамлекеттик каттоо күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын. **ТА**

Жараксыз деп табылсын

Абдуваитов Аъзамжан Атабековичке таандык Араван районундагы Дөбө-Коргон айыл аймагынын Тепе-Коргон айылында жайгашкан соода-сатык дүкөндүн (идент. код: 5-02-05-1001-1818) реестрде 07.10.2016-жылы 2016-8901 номер менен катталган сериясы: Ч, №680643 сандуу мамлекеттик актысы жана техникалык паспорту жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын. **ТА**

Жараксыз деп табылсын

Ош соода-экономикалык колледжи тарабынан 2009-жылдын 24-июлунда **Нажимидинов Аскарбек Сагындыковичке** «Экономика жана бухгалтердик эсеп» адистиги боюнча «Экономист, бухгалтер» квалификациясы ыйгарылгандыгын тастыктаган 11802-номер менен катталган СС №100063754 сандуу диплом жана анын тиркемеси жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын. **ТА**

Түзөтүү

“Кыргыз Туусу” гезитинин 2025-жылдын 30-майында жарык көргөн №38 санынын 15-бетиндеги жарыядагы “Равшанбек уулу Ойбекке жана Балтабаева Барного таандык Кара-Суу районундагы Шарк айыл аймагынын Ачы участкасында жайгашкан жер тилкелердин (идент. коддору: 5-04-17-1008-1358, 5-04-17-1008-1539) мамлекеттик актылары жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын” деп окулсун. **ТА**

Жарыя

Талас районундагы Кең -Кол айыл аймагындагы Чачке номеру 59 чөйрө сызыгындагы 0,60 га жайыт башка максаттарга пайдалануу үчүн конкурс аркылуу пайдаланууга берилет.

Каалоочулар арыз менен Кең-Кол айыл өкмөтүнүн муниципалдык ишканасына кайрылуунуздарды билдиребиз.

Байланыш тел. **0706 84-02-84.**

КИ

Жараксыз деп табылсын

Талас облусунун, Манас районуна караштуу, Үч-Коргон айыл өкмөтүндөгү, Жийде айылындагы контур 275те жайгашкан, 0,9 га **Асанов Култайбектин** үй-бүлөсүнө, **Асанова Жумабүбүгө, Асанов Нургазыга** таандык 22-сентябрь 1994-жылы берилген сериясы Т-С № 481, идент. код 6-03-05-0009-0050 номерлүү жер үлүшүнөн пайдаланууга укук берүүчү күбөлүгү жоголуп кеткендигине байланыштуу жараксыз деп табылсын.

МБанк

По итогу проведения стимулирующей лотереи в поддержку ТМ «Любимый» №458 от 30.04.2025, которая проводилась в период с 15 мая 2025 года по 29 мая 2025 года ОАО «Бишкексут» выдал следующие призы:

Сертификат в Байтур резорт 3938500012872	
Мультиварка-рисоварка Zemkon	Блендер
3938500006482	3938500008332
3938500010281	3341000001527
3938500004501	3335298313653
3938500005263	3938500011295
3938500013923	3938500005614
3938500012711	3938500003429
3938500004433	3938500016894
3341000000766	3938500015613
3938500014418	3938500014395
3938500016658	3938500001234
3938500004181	3341000000612
3938500017228	3938500016764
3938500010663	3938500008318
3938500013527	3938500010403
3938500009964	3938500016542
3938500001944	3938500005546
3938500005683	3938500010168
3938500007281	3938500005225
3938500004556	3335241440319
3938500007540	3938500016696
Ланчбоксы	Сертификаты в Globus
3938500013282	3938500011097
3938500012421	3938500006291
3938500002859	3938500011509
393850001098	3938500004686
393850001302	3938500006208
3938500013497	3938500015057
3938500011295	3341000001244
3938500015750	3938500007182
3938500012001	3341000001206
3938500008844	3938500012766
3938500002699	3938500010823
3938500014760	3938500000961
3938500007021	3938500013497
3938500004174	3938500001845
3938500002514	3938500007502
3938500016566	3938500000022
3938500015347	3341000000544
3938500007038	3938500015927
3938500016931	3938500002552
3938500010168	3938500016191
3938500008707	3938500001371
3938500005652	3938500005072
3938500017204	3938500004563
3938500008233	3938500016498
3938500004747	3938500007960
3938500010854	3938500014616
3938500011523	3938500009018
3341000000964	3938500012551
3938500005263	3938500005768
3938500001180	3938500005027

С/О 302

**Считать недействительным
ОсОО "ФМ КАР"**

Грузия	3 стр 230123	01KG404AY
Азербайджан	транзит 2211433	08KG856АРК
Азербайджан	транзит 2211354	01KG492АОТ
Россия	3 стр 933713	01KG492АОТ
Азербайджан	2 стр 2211577	08KG121АFF
Грузия	2СТР 224878	01KG492АОТ
Азербайджан	2 стр 2212208	01KG400AY

Утерянные бланки (дозвол) для разрешение грузоперевозок считать недействительными.

Кв

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Мэрия города Кант объявляет торги

Лот №15 – земельный участок в частную собственность общей площадью 261,25 кв.м, расположенный в городе Кант по улице 50 лет Октября, под хозяйственные нужды.

Лот №16 – земельный участок в частную собственность общей площадью 65,00 кв.м, расположенный в городе Кант по улице Ленина б/н, под коммерческую деятельность.

Лот №17 – земельный участок в частную собственность общей площадью 293,69 кв.м, расположенный в городе Кант по улице Куренкеева б/н, для размещения магазина с общественным питанием.

Лот №18 – земельный участок во временное пользование общей площадью 33,36 кв.м, расположенный в городе Кант по улице Куренкеева б/н, под коммерческую деятельность.

Лот №19 – земельный участок во временное пользование общей площадью 150,0 кв.м, расположенный в городе Кант по улице Сакебаева б/н, под коммерческую деятельность.

Лот №20 – земельный участок во временное пользование общей площадью 42,38 кв.м, расположенный в городе Кант по улице московская б/н, под складское помещение.

Лот №21 – земельный участок во временное пользование общей площадью 240,57 кв.м, расположенный в городе Кант по улице Абдраимова б/н, под автопарковку.

Торги состоятся **07.07.2025 года** в актовом зале мэрии города Кант в **10-00 часов**.

Документы принимаются до **02.07.2025 года**.

Справки по телефону: **0709 90-00-60**.

С/О 304

«ОсОО «Люкс Консалт»

объявляет публичные торги, в форме открытого аукциона, которые пройдут **8 июля 2025 года в 12:00 ч.** по адресу: **город Бишкек, село Кок-Жар, жилой массив «Сейтек», дом №10, квартира №21**, по продаже заложенного имущества: **Квартира** общей площадью 66,57 кв.м., жилой площадью 38,56 кв.м. расположенный по адресу: **город Бишкек, село Кок-Жар, жилой массив «Сейтек», дом №10, квартира №21**, идентификационный код: 1-04-26-1001-4524-10-021 (старый адрес: **Чуйская область, Аламудунский р-н., с.Кок-Жар, ж/м Сейтек, д.№10, кв.№21**).

Стартовая цена заложенного имущества составляет 3 437 000 (три миллиона четыреста тридцать семь тысяч) сом.

Для участия в публичных торгах необходимо внести гарантийный взнос – 1% от стартовой стоимости – на р/с в сомах 1117301200020271 БИК 111006 ЗАО «Банк Азии» до начала публичных торгов.

Выигравшим публичные торги на открытом аукционе признается лицо, предложившее наиболее высокую цену за продаваемое имущество. Покупная цена подлежит внесению в течение пяти банковских дней за вычетом суммы, внесенного гарантийного взноса после проведения торгов.

Сведения об организаторе торгов: **ОсОО ЮК "Люкс Консалт"**, адрес: **г. Бишкек, пр. Ч.Айтматова, д. 14, кв. 41, тел. (0312) 56-88-25, (0772) 30-30-32, р/с в сомах 1117301200020271, БИК 111006 ЗАО "Банк Азии", код ОКПО 29403204, ИНН 01603201610167.**

Генеральный директор

С. БОЛОТБЕКОВ

С/О 303

Түзөтүү

“Кыргыз Туусу” гезитинин 2025-жылдын 3-июнунда жарык көргөн №39 санынын 14-бетиндеги жарыя “Кутуев Акунга таандык Ноокат районундагы Кыргыз-Ата айыл өкмөтүнүн Көтөрмө айылында тамеки сарайдын **№0048105 сандуу мамлекеттик актысы**” деп окулсун.

ТА

Жараксыз деп табылсын

Хашимов Закир Маллабаевичке таандык Ош шаарындагы Кызыл-Кыштак айыл аймагынын Кызыл-Кыштак айылында жайгашкан үлүш жердин (идент. коддору: 5-11-17-0009-0658, 5-11-17-0016-0709) 27.07.2011-жылы реестрде 24757 жана 24759 номерлери менен катталган **№0077089 сандуу күбөлүгү** жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

ТА

Жараксыз деп табылсын

Мамлекеттик салык кызматынын Ош шаардык башкармалыгы тарабынан жеке ишкер **Нышанова Умуткан Чымынтаевнага** берилген ИНН: 10303197301126 сандуу мамлекеттик каттоо күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

ТА

Жараксыз деп табылсын

Мамлекеттик салык кызматынын Ош шаардык башкармалыгы тарабынан жеке ишкер **Тиленбаева Гулуван Эргешовнага** берилген ИНН: 10101197002568 сандуу мамлекеттик каттоо күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

ТА

Жараксыз деп табылсын

Мамлекеттик салык кызматынын Ош шаардык башкармалыгы тарабынан жеке ишкер **Ахмедов Ёркин Абдувохобовичке** берилген ИНН: 21201198100039 сандуу мамлекеттик каттоо күбөлүгүнүн түп нускасы жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

ТА

Жараксыз деп табылсын

Мамлекеттик салык кызматынын Ош шаардык башкармалыгы тарабынан жеке ишкер **Мамытбек Абибула уулуна** берилген ИНН: 21406199701462 сандуу мамлекеттик каттоо күбөлүгүнүн түп нускасы жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

ТА

Конкурс өткөрүлөт

Кара-Суу районунун Ынтымак айыл өкмөтү тарабынан Кыргыз Республикасынын 2011-жылдын 23-сентябрындагы № 571 токтому менен бекитилген типтүү жобонун талаптарына ылайык өзүнүн муниципалдык менчигинде турган Талаа айылындагы 0,35 га жер аянты жана эски курулмалары менен (иден: 5-04-09-1004-0046) конкурс аркылуу ижарага берилет.

Конкурс **2025-жылдын 8-июлунда Ынтымак айыл өкмөтүнүн имаратынын жыйындар залында саат 14:00дө** башталат.

Арыз документтерди кабыл алуу **2025-жылдын 3-июль күнү** токтотулат.

Сурап-билүү телефону: **0558 090 072**.

ТА

● Абитуриент – 2025

Кыргыз-Өзбек Эл аралык университети – СЕНИН ТАНДООҢ – СЕНИН КЕЛЕЧЕГИҢ!

болгон Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек Эл аралык университетине “Достук” ордени ыйгарылды.

Учурга 17000ге жакын студент билим алууга. Университеттин курамы кесиптик лицейден, орто кесиптик билим берүүчү үч колледжден, жогорку кесиптик билим берүүчү алты факультеттен жана ЖОЖдон кийинки (магистратура, аспирантура) билим берүүчү түзүмдөрүнөн турат. Бүгүнкү күндө Кыргыз-Өзбек Эл аралык университетин экономика илимдеринин доктору, профессор Мамасыдыков Абдилбаев Асанович жетектеп келет.

1994-жылы Кыргыз-Өзбек жогорку технологиялык колледжи болуп ачылган. 1997-жылы Кыргыз-Өзбек университети статусу берилген.

2021-жылдын 15-январындагы Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министринин 25/1 буйругунун негизинде Кыргыз Республикасынын белгилүү мамлекеттик жана коомдук ишмери, философия илимдеринин доктору Батыралы Сыдыковдун аты берилип, «Кыргыз-Өзбек Эл аралык университети» деп өзгөртүлгөн.

Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек Эл аралык университети этностор аралык ынтымакты бекемдеп, негизги миссиясы болуп саналган кыргыз жана өзбек элдеринин ортосундагы карым-катнашты, достукту, илим-билим, маданият аркылуу жигердүү ишке ашырып келет.

2023-жылдын август айындагы Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаровдун “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктары менен сыйлоо жөнүндөгү” Жарлыгына ылайык, илим-билимдин, маданияттын жана достуктун куттуу ордосу

Жогорку билим берүү:

Тарых-филология факультети

550300. Филологиялык билим берүү: – англис тили/бакалавр – күндүзгү/ – негизги тест, англис тили

– кыргыз тили жана адабияты /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, кыргыз тили жана адабияты

– орус тили жана адабияты /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, орус тили жана адабияты

– өзбек тили жана адабияты /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, өзбек тили жана адабияты

531100. Лингвистика /бакалавр – күндүзгү / – негизги тест, англис тили

550400. Социалдык-экономикалык билим берүү (тарых) /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, тарых

– Англис тили кошумча немис тили /күндүзгү/ – негизги тест, англис тили

Инженердик -технологиялык факультети

710100. Информатика жана эсептөө техникасы /бакалавр-күндүзгү, кечки/-негизги тест, физика же математика

570700. Костюм жана текстиль искусствосу /бакалавр-күндүзгү/-негизги тест, чыгармачылык сынак

640200. Электроэнергетика жана электротехника /бакалавр-күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, физика же математика

610300. Агроинженерия (Айыл чарбаны электрофикациялоо жана автоматизациялоо) /бакалавр-күндүзгү,сырткы/ – негизги тест

670200. Транспорттук-технологиялык машиналарды жана комплекстерди эксплуатациялоо /бакалавр – күндүзгү, сырткы/-негизги тест, физика же математика

740700. Жеңил өнөр жай буюмдарынын технологиясы жана конструкциялоо /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, физика же химия

550800. Кесиптик билим берүү /бакалавр – күндүзгү /негизги тест,

570400. Дизайн /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ (ЖРТ талап кылынбайт)

570025. Графика /адистик – күндүзгү/ (ЖРТ талап кылынбайт)

630400. Нефти жана газ иштери / бакалавр/.

Юридика-экономика факультети

530500. Юриспруденция /бакалавр-күндүзгү сырткы/-негизги тест, тарых

530004. Бажы иши /адистик-күндүзгү, сырткы/-негизги тест, математика

580100. Экономика (каржы жана насыя; бухгалтердик эсеп, экономикалык коопсуздук, анализ аудит; ишканалардын экономикасы жана башкаруу; салык жана салыкка тартуу)/бакалавр – күндүзгү, сырткы/-негизги тест, математика

540200. Социалдык иш/бакалавр-күндүзгү, сырткы/– негизги тест

580200. Менеджмент/бакалавр, магистр-күндүзгү, сырткы/-негизги тест, математика

580500. Бизнес-информатика (кош диплом, Кыргызстан-Россия) /бакалавр-күндүзгү, сырткы/-негизги тест, математика

Гуманитардык-педагогикалык факультети

550700. Педагогика (башталгыч билим берүүнүн педагогикасы жана методикасы, мектепке чейинки билим берүүнүн педагогикасы жана методикасы)/бакалавр-күндүзгү, сырткы/-негизги тест, кыргыз тили жана адабияты же орус тили жана адабияты

532000. Дене тарбия /бакалавр-күндүзгү, сырткы/ЖРТ талап кылынбайт)

530300. Психология /бакалавр-күндүзгү, кечки/-негизги тест.

Табигый-педагогикалык жана маалыматтык технологиялар факультети

550200. Физика-математикалык билим берүү (физика,математика,информатика) бакалавр-күндүзгү, сырткы/– негизги тест, физика же математика

550100. Табигый илимий билим берүү (химия,биология,(география – негизги тест)) /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест,физика же математика

710200. Колдонмо математика жана информатика/бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, физика же математика

710300. Колдонмо информатика /бакалавр – күндүзгү, сырткы/ – негизги тест, физика же математика

– Математика кошумча информатика багыты /күндүзгү/ – негизги тест, математика

– Физика кошумча информатика багыты /күндүзгү/ – негизги тест, физика

– Химия кошумча биология багыты / күндүзгү /негизги тест, химия же биология

– Туризм / күндүзгү / негизги тест, химия же биология

– Экология жана жаратылышты пайдалануу багыты / күндүзгү / негизги тест, химия же биология.

Эл аралык медициналык факультети

560001. Дарылоо иши (чет элдик жарандар үчүн)

560001. Дарылоо иши

560004. Стоматология

560005. Фармация

Магистратура бөлүмү

550300. Филологиялык билим берүү: (англис тили, кыргыз тили жана адабияты, орус тили жана адабияты) – магистр – күндүзгү/сырткы

550400. Социалдык-экономикалык билим берүү (тарых) /магистр-күндүзгү/сырткы

550700. Педагогика (башталгыч билим берүүнүн педагогикасы жана методикасы, мектепке чейинки билим берүүнүн педагогикасы жана методикасы) – /магистр күндүзгү/сырткы

550200. Физика-математикалык билим берүү (физика, математика, информатика) – /магистр күндүзгү/сырткы

710300. Колдонмо информатика /магистр-күндүзгү/ сырткы

550100. Табигый илимий билим берүү (химия, биология, география) – /магистр – күндүзгү/ сырткы

580100. Экономика (каржы жана насыя; бухгалтердик эсеп, анализ жана аудит; ишканалардын экономикасы жана башкаруу; салык жана салыкка тартуу) /магистр – күндүзгү/сырткы

530500. Юриспруденция /магистр-күндүзгү/ сырткы

710100. Информатика жана эсептөө техникасы /магистр-күндүзгү/сырткы

532000. Дене тарбия жана спорт /магистр-күндүзгү

570700. Текстиль жана костюм искусствосу /магистр-күндүзгү

Орто кесиптик билим берүү:

Медициналык колледж (11-класстын базасында)

060102. Акушердик иш /окуу мөөнөтү 3 жыл/ сырткы/

060108. Фармация /окуу мөөнөтү 3 жыл/

060109. Медициналык айым иши/окуу мөөнөтү 3 жыл/

060101. Дарылоо иши /окуу мөөнөтү 3 жыл 6 ай/

060106. Ортопедиялык стоматология/окуу мөөнөтү 3 жыл/

060107. Профилактикалык стоматология – күндүзгү 2 жыл 10 ай.

Кесиптик колледж (9-11-класстын базасында)

260903. Тигүү кийимдерин конструкциялоо, моделдештирүү жана технологиясы /күндүзгү, сырткы/

050709. Башталгыч класстарда окутуу /күндүзгү, сырткы/

050713. Башталгыч билим берүүдөгү коррекциялоочу педагогика /күндүзгү/

050704. Мектепке чейинки билим берүү /күндүзгү, сырткы/

050720. Котормо иши /күндүзгү/

050303. Чет тили /күндүзгү/

140212. Электр менен камсыздоо (тармактар боюнча)/күндүзгү, сырткы/

190604. Автоунааларды оңдоо жана аларды техникалык жактан тейлөө / күндүзгү, сырткы/

230109. Эсептөө техникасы менен автоматташтырылган системаларды программалык камсыздоо / күндүзгү, сырткы/

080106. Каржы (тармактар боюнча) / күндүзгү, сырткы/

080110. Экономика жана бухгалтердик эсеп (тармактар боюнча) /күндүзгү, сырткы/

030504. Ужук жана социалдык камсыздоону уюштуруу/күндүзгү, сырткы/

030503. Ужук таануу / күндүзгү, сырткы/

Ала-Бука кесиптик колледжи (9-11-класстын базасында)

050709. Башталгыч класстарда окутуу /күндүзгү, сырткы/

050704. Мектепке чейинки билим берүү /күндүзгү, сырткы/

080106. Финансы (тармактар боюнча) /күндүзгү, сырткы/

050303. Чет тили

230109. Эсептөө техникасы менен автоматташтырылган системаларды программалык камсыздоо.

Кесиптик лицей (9-11-класстын базасында)

5146. Тикмечи

5147. Электр жабдууларын оңдоо боюнча слесарь-электрик

7443. Тигүүчү

5141. Чач тарач.

Дареги: Ош шаары, Г. Айтиев көчөсү, 27;
Курманжан д-атка кичи р-ну, Н. Исанов көчөсү, 79;
веб-сайт: www.priem.kumu.kg;
(0322255345), мобил. (0772 24-02-09), электрон. almash.utf@mail.ru